

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Butinar

Izvoljivost žensk na župansko funkcijo:
primer slovenskih mestnih občin

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Butinar

Mentor: red.prof.dr. Marjan Brezovšek

Somentorica: asist. dr. Simona Kukovič

Izvoljivost žensk na župansko funkcijo:

primer slovenskih mestnih občin

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Izvoljivost žensk na župansko funkcijo: primer slovenskih mestnih občin

Aktivno volilno pravico so ženske v Sloveniji dobile šele leta 1946, za pravico biti voljene pa se še dandanes zavzemajo. Ženske so namreč na političnem področju še vedno močno podzastopane. Podobno situacijo lahko zaznamo na primeru županske funkcije v mestnih občinah. Županske volitve namreč niso podvržene nobenim posebnim ukrepom, ki bi pomagali izboljšati položaj kandidatk za županje. Gre namreč za individualni organ, kjer zadnja leta narašča moč neodvisnih županov, med katerimi pa skorajda ni ženskih kandidatk. Županske volitve so torej realen pokazatelj vključevanja žensk v Sloveniji, kjer lahko opazimo velik vpliv politične kulture državljanov in pomen vrednot volivcev. Če torej sklenemo ključne ugotovitve, lahko skozi primerjalno analizo županskih volitev v obdobju 1994 – 2014 govorimo o komaj zaznani zastopanosti žensk v lokalni areni. Seveda se delež kandidatk za županje z vsakimi volitvami povečuje (s 4% leta 1994 na 19,56% leta 2014), vendar pa ne dosledno, saj vmes zasledimo tudi določene padce. Stanje pa se še poslabša, ko pogledamo dejansko izvoljivost teh kandidatk, in ugotovimo, da sta bili v dvajsetletnem obdobju izvoljeni zgolj dve županji, in sicer leta 1998 in 2002.

Ključne besede: problem zastopanosti žensk, politika enakih možnosti, županske volitve, slovenske mestne občine.

Electability of women at the mayor office: key study of Slovenian urban municipalities

Women in Slovenia received active voting rights just in 1946, but they are advocating for the right to be elected to this day. In fact, women even today remain significantly under-represented in the field of politics. A similar situation can be found also in the case of function of mayor in urban municipalities. Elections of mayors are not subjected to any specific measures that would help to improve the position of female candidates for mayor. Mayor is actually an individual authority, where the power of independent candidates has been increasing over last few years; however, among them there are almost no female candidates. Therefore, mayoral elections are a realistic indicator of the integration of women in Slovenia, where we can notice a major impact of political culture of citizens and the importance of voters' values. To conclude, we can observe barely perceivable representation of women in local arena through a comparative analysis of the mayoral elections during the period 1994–2014. The proportion of female candidates has been increasing with each election (from 4% in 1994 to 19,56% in 2014) but not consistently, since we trace some downs. The situation becomes worse when we look at the actual election of these female candidates and find only two elected female mayors in 1998 and 2002.

Key words: problem of women's representation, equal opportunities policy, elections of mayors, Slovenian urban municipalities.

Kazalo

1	UVOD	6
2	METODOLOŠKI OKVIR	8
3	POJASNITEV OSNOVNIH POJMOV	10
3.1	LOKALNA SKUPNOST IN LOKALNA SAMOUPRAVA.....	10
3.2	TEMELJNA LOKALNA SAMOUPRAVNA SKUPNOST.....	12
3.2.1	Mestna občina.....	12
3.2.2	Naloge občin.....	13
3.2.3	Organi občin.....	14
3.3	LOKALNE VOLITVE IN VOLILNI SISTEM	16
4	ŽUPANSKE VOLITVE.....	17
4.1	VOLILNA PRAVICA.....	17
4.2	VOLILNI SISTEM.....	18
4.3	NAČIN KANDIDIRANJA	20
4.4	NAČIN GLASOVANJA.....	21
4.5	NADOMESTNE VOLITVE IN RAZREŠITEV ŽUPANA	21
5	POLITIKA ENAKIH MOŽNOSTI IN POLITIČNA PARTICIPACIJA ŽENSK.....	22
6	POLITIČNO PREDSTAVNIŠTVO ŽENSK.....	25
6.1	Koncept političnega predstavništva.....	25
6.2	Argumenti za večjo zastopanost žensk.....	27
6.3	Koga volijo ženske in kdo glasuje za ženske?.....	29
7	DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZASTOPANOST ŽENSK.....	31
7.1	Politična kultura in vrednote	32
7.2	Vloga volilnega sistema	33
7.3	Vloga političnih strank	35
7.4	Pripravljenost žensk za kandidiranje.....	36
8	ŽENSKE NA ŽUPANSKI FUNKCIJI V SLOVENIJI.....	37
8.1	Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 1994	37
8.2	Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 1998	39
8.3	Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2002	40
8.4	Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2006	42
8.5	Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2010	44

8.6	Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2014	46
8.7	Skupne ugotovitve.....	49
9	ZAKLJUČEK.....	51
10	LITERATURA.....	53
	PRILOGE.....	57
	Priloga A: Primerjava števila kandidatov in kandidatk ter izvoljenih županj v vseh občinah (v obdobju 1994-2014)	57
	Priloga B: Številski in grafični prikaz števila kandidatk po posameznih občinah (v obdobju 1998-2014).....	58

KAZALO TABEL IN GRAFOV

Tabela 3.1:	<i>Elementi samoupravnosti in njihova opredelitev</i>	11
Tabela 3.2:	<i>Vrste nalog v lokalni samoupravi in obrazložitev</i>	13
Tabela 8. 3:	<i>Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk na lokalnih volitvah leta 1994.....</i>	38
Tabela 8.4:	<i>Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 1998</i>	39
Tabela 8.5:	<i>Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2002</i>	41
Tabela 8 6:	<i>Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2006</i>	43
Tabela 8.7:	<i>Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2010</i>	45
Tabela 8.8:	<i>Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2014</i>	47
Tabela 8.9:	<i>Primerjava števila kandidatov in kandidatk ter izvoljenih županj v mestnih občinah po posameznih lokalnih volitvah v obdobju 1994-2014</i>	49
Graf 8.1:	<i>Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 1998</i>	40
Graf 8.2:	<i>Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2002</i>	42
Graf 8.3:	<i>Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2006</i>	44
Graf 8.4:	<i>Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2010</i>	46
Graf 8.5:	<i>Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2014</i>	48

1 UVOD

Ženske so bile v preteklosti popolnoma izključene iz volilnega telesa, kar polovica svetovne populacije je bila namreč brez splošne volilne pravice. Ženske so aktivno volilno pravico dobile veliko kasneje kot moški, in še ko jim je bila podeljena se je niso posluževale, torej niso odšle na volitve. V njihovi miselnosti se je namreč zakoreninilo prepričanje, da se ženskam ne pritiče voliti, da to ni ravnanje poštene ženske. Takšno je bilo vsaj mišljenje nekaterih žensk okrog leta 1920. Na področju Slovenije, v obdobju bivše Jugoslavije, pa so ženske volilno pravico dobile šele leta 1946. Ženske pred tem niso smele na volišča, temveč so namesto njih volili možje, očetje ali bratje, ki so imeli splošno volilno pravico že od leta 1907. Vendar pa so po drugi svetovni vojni ženske pridobile zgolj aktivno volilno pravico-pravico voliti. Za pravico biti voljene pa so se morale še precej boriti in se borijo še dandanes. Še vedno namreč govorimo o podprezentiranosti žensk v polju politike in navsezadnje tudi na drugih področjih vsakdanjega življenja.

Tudi dandanes, ko smo že krepko zakoračili v 21. stoletje, se na področju enakosti spolov ni veliko spremenilo, če se dotaknemo zgolj predstavnštva žensk. Še vedno velja pravilo: večja koncentracija moči, tem manj žensk. Demokracija naj bi bila odraz enakosti in enakopravnosti, torej naj bi v njej sodelovali različni deli družbe, in sicer tudi ženske v enaki meri kot moški, vendar temu ni tako.

Na lokalni ravni je situacija podobna nacionalni ravni, torej poskušajo z uvajanjem določenih ukrepov izboljšati položaj žensk v politiki. Vendar pa se ti ukrepi na lokalni ravni nanašajo zgolj na občinske svetnike, kot predstavniško telo občine, ne pa tudi na župana, ki je obraz občine. Zakon o lokalnih volitvah (2007) zagotavlja sorazmerno zastopanost obeh spolov tako, da določa, da naj bi vsakemu od obeh spolov pripadalo na kandidatni listi najmanj 40% mest. V nasprotnem primeru pa se uvedejo spolne kvote, ki se postopoma povečujejo iz volitev v volitve. Te kvote pa ne veljajo za županske volitve, saj gre za volitve individualnega organa. Politične stranke v tem primeru nimajo tolikšne moči, poleg tega pa zadnja leta narašča nov trend neodvisnih županov. Med njimi pa skorajda ni ženskih kandidatk. Ko volivci izbirajo župana, velik poudarek namenijo samemu posamezniku in njegovi osebnosti, ne pa toliko njegovi pripadnosti politični stranki. Na drugi strani politične stranke izgubljajo zaupanje volivcev, posledica pa je naraščajoča podpora neodvisnih kandidatov. Županske volitve so torej realen pokazatelj stanja žensk v Sloveniji, na katere v večji meri vpliva

politična kultura državljanov in njihove vrednote, po drugi strani pa tudi sama pripravljenost žensk kandidirati za županjo.

V diplomskem delu se bom torej ukvarjala z izvoljivostjo žensk na župansko funkcijo v enajstih mestnih občinah. Skozi teoretično podlago bom poskušala ugotoviti, kaj vpliva na dejansko zastopaniost žensk v politični sferi, v empiričnem delu pa bom opravila analizo posameznih volitev v obdobju 1994–2014 in poskušala ugotoviti, kako se je število kandidatk spreminjalo in kaj je na to morebiti vplivalo. Diplomsko delo je torej sestavljeno iz naslednjih štirih delov:

- **Metodološki okvir**, ki zajema natančnejšo opredelitev raziskovalnega problema, hipotezo, cilje diplomskega dela ter raziskovalne metode in tehnike, ki so bolj podrobneje opredeljene v nadaljevanju.
- **Teoretični del**, ki je osredotočen na podrobno pojasnitev temeljnih pojmov, kot je lokalna samouprava, volilna pravica in posebnosti županskih volitev. Drugi poudarek pa temelji na politični participaciji in političnem predstavništvu žensk, bolj podrobno pa so predstavljeni tudi dejavniki, ki vplivajo na večjo/manjšo zastopaniost žensk v politični sferi.
- **Empirični del**, kjer je opravljena primerjalna analiza v jasno definiranem časovnem obdobju (1994–2014), in sicer primerjava števila kandidatk in dejansko izvoljenih žensk v enajstih mestnih občinah.
- **Sklep**, kjer so predstavljene ugotovitve ter potrjena/zavrnjena zastavljena hipoteza. Podana pa so tudi razmišljanja za nadaljnje raziskovanje problema ženske podreprezentiranosti na lokalni ravni. Čisto na koncu pa sledi še seznam uporabljene literature in priloge.

2 METODOLOŠKI OKVIR

V Sloveniji lahko že iz medijev izvemo, da se na nacionalni ravni že vrsto let soočamo z izredno nizko zastopanostjo žensk v določenih političnih institucijah in na vodilnih položajih drugih nevladnih organizacij in podjetij. Vsekakor lahko na podlagi teoretičnih izhodišč potrdim ugotovitvam, da so ženske močno podzastopane v političnih organih na nacionalni ravni. Posledično me je zanimalo, kakšen je položaj žensk v organih odločanja na lokalni ravni. Ali torej ta trend podprezentiranosti žensk zaznamo tudi na lokalni ravni, predvsem v okviru županske funkcije? Tako sem se odločila, da se bom v svojem diplomskem delu ukvarjala s problemom zastopanosti žensk v tem konkretnem lokalnem organu.

Z uvedbo splošne volilne pravice bi pričakovali večji delež žensk na pomembnih političnih položaj na lokalni ravni, saj je le-ta tista raven, ki je državljanom bližja in kjer se odloča o vsakdanjih stvareh, ki v večji meri zadevajo državljane. Vendar pa temu mi tako. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je delež žensk med županji leta 2002 znašal zgolj 5,7%, oz. delež žensk do leta 2014 ni prestopil 8%. S tem se Slovenija uvršča med države z najslabšim rezultatom, tik za Romunijo in Slovaško (Lavtar 2010, 215). Deloma je to tudi razlog, da sem si za cilj diplomske naloge izbrala spremljanje aktivnosti žensk na lokalni ravni, predvsem pripravljenost žensk za kandidiranje za županje in dejansko izvoljivost teh kandidatk. Koliko žensk dejansko zasede funkcijo županje? Funkcijo župana sem izbrala zaradi njegove edinstvene prepoznavnosti v občini. Župan je namreč tisti, ki je najbolj priznan med občani, na drugi strani pa ga javnost prepozna kot pomembnega simboličnega predstavnika, ki izžareva največ zaupanja. Ravno zato je zanimivo preučevati uspešnost kandidatk za županje, in ugotavljati v kolikšni meri občani zaupajo in želijo na mestu župana svoje občine videti žensko.

V diplomskem delu bom torej poskušala ugotoviti, ali se položaj žensk na lokalni ravni izboljšuje, in sicer skozi analizo posameznih volitev in zabeleženim deležem kandidatk, ki so se pripravljene potegovati za mesto županje. Raziskovalni problem bom preučevala skozi časovno perspektivo dvajsetih let - od ponovne vzpostavitve lokalne samouprave na slovenskem leta 1994 pa do zadnjih lokalnih volitev oktobra 2014. S časovno analizo bom torej ugotavljala, kako se je število (ženskih) kandidatk in število dejansko izvoljenih županj v slovenskih mestnih občinah skozi zastavljeno časovno obdobje spreminjalo.

HIPOTEZA

Glede na zgoraj predstavljen raziskovalni problem sem si zastavila naslednjo hipotezo:

»Število kandidatk za župansko funkcijo se v slovenskih mestnih občinah z vsakimi lokalnimi volitvami povečuje«.

Zanimalo me bo predvsem, ali se položaj žensk v tako široko zastavljenem obdobju izboljšuje, predvsem zaradi vedno večje ozaveščenosti državljanov in vlade Republike Slovenije glede problema nizke zastopanosti žensk. Želim pa tudi ugotoviti, ali držijo trditve nekaterih avtorjev (glej v Selišnik in drugi 2012, 342), ki pravijo, da imajo ženske večjo možnost participacije na lokalni, kot pa na državni ravni. Torej bi morali rezultati lastne analize govoriti v prid vedno večje zastopanosti žensk, tudi na kandidatnih mestih za županje.

RAZISKOVALNE METODE IN TEHNIKE

Pri pisanju diplomskega dela sem uporabila naslednje metode in tehnike raziskovanja:

- **Deskriptivna metoda**- s katero sem pojasnjevala temeljne pojme in različne teorije predstavništva žensk, torej lahko sem prištejemo analizo primarnih virov, s katero sem preučila zakone in druge pravne akte s področja lokalne samouprave in zagotavljanja enakosti spolov ter analizo sekundarnih virov (knjige, zborniki, članki, publikacije, itd.), s katero sem oblikovala teoretska izhodišča diplomskega dela.
- **Analiza internetnih virov**- z njihovo pomočjo sem analizirala poročila o rezultatih lokalnih volitev; uporabila pa sem jih tudi v teoretičnem delu.
- **Obdelava statističnih podatkov**- grafični in tabelarni prikaz statističnih podatkov, s katerimi sem predstavila svoje ugotovitve in odgovorila na zastavljeno hipotezo.
- **Primerjalna analiza**- v empiričnem delu sem primerjala volilne rezultate županskih volitev v obdobju 1994–2014.
- **Študija primera**- primerjalno analizo sem izvedla na primeru enajstih slovenskih mestnih občin.

3 POJASNITEV OSNOVNIH POJMOV

3.1 LOKALNA SKUPNOST IN LOKALNA SAMOUPRAVA

Lokalno skupnost sta Janez Šmidovnik (1995, 17–18) in Franc Grad (1998, 13) opredelila zelo podobno. Šmidovnik tako govori o lokalni skupnosti kot prvi in najnižji v hierarhiji teritorialnih skupnosti, torej o lokalni skupnosti kot družbenem pojavu, ki je nastal kot posledica dolgotrajnih družbenih procesov na določenem geografskem prostoru. Oba pa jo definirata tudi kot naravno skupnost, ki je nastala z naselitvijo ljudi na nekem ozemlju. Nastala je kot prostor, v katerem ljudje najlažje uresničujejo skupne interese, ali pa zadovoljujejo skupne potrebe. Ključnega pomena pri uresničevanju teh interesov skupnosti po mnenju Grada pa je tudi lokalna zavest oz. zavest o skupni pripadnosti prebivalcev neki lokalni skupnosti (Šmidovnik 1995, 17–18; Grad 1998, 13).

Druga prednost bivanja v manjši lokalni skupnosti, poleg lokalne zavesti, pa je večje spodbujanje in omogočanje sodelovanja (participacije) prebivalcev. V tem primeru ne govorimo zgolj o sodelovanju na lokalnih volitvah, temveč v vsakdanjem življenju nasploh. Lokalna skupnost je namreč tisto temeljno izhodišče, kjer *»večina prakticira politiko«* (Brezovšek in Kukovič 2012, 15).

Šmidovnik (1995, 27) je **lokalno samoupravo** opredelil kot skupnost, ki *»ima status samouprave, je torej pravno-sistemska institucija, ki opredeljuje status lokalne skupnosti, leta pa se odraža v njeni neodvisnosti od države«* (Šmidovnik 1995, 27). Govorimo torej o t.i. samoupravnem položaju lokalne skupnosti, ki prebivalcem omogoča, da do neke meje samostojno in neodvisno od države sodelujejo pri opravljanju lokalnih zadev (Ribičič in drugi 1996, 381; Grad 1998, 14; Vlaj 2005, 28).

John Stuart Mill (1991, v Brezovšek in Kukovič 2012) lokalno samoupravo vidi kot prostor svobode in prostor za izražanje lokalne identitete prebivalcev, ki se bistveno razlikuje od višjih ravni oblasti. *»Ideja je tako naslednja: lokalne politične institucije so bližje državljanom kot nacionalne oblasti«* (Brezovšek in Kukovič 2012, 12–13).

Ko govorimo o značilnostih lokalne samouprave se najpogosteje omenjajo teritorialni, funkcionalni, organizacijski, materialno-finančni, pravni in subjektivni elementi, ali kot jih Šmidovnik imenuje – elementi samoupravnosti (Šmidovnik 1995, 29; Grad 1998, 14–15).

Tabela 3.1: *Elementi samoupravnosti in njihova opredelitev*

Elementi samoupravnosti	Opredelitev
Teritorialni element	Lokalna samouprava je prvotno oblikovana kot naravna lokalna skupnost(primer občin)
Funkcionalni element	s svojim lastnim delovnim področjem nalog, ki izražajo interese prebivalcev
Organizacijski element	in ki jih opravljajo člani skupnosti neposredno ali posredno pod lastno odgovornostjo.
Materialno-finančni element	Lokalna samouprava mora imeti svoje lastne materialne in finančne vire za opravljanje nalog
Pravni element	in pa lastnost pravne osebe.
Subjektivni element	Se nanaša na že omenjeno lokalno zavest, kjer gre za občutek pripadnosti in medsebojne solidarnosti prebivalcev.

Vir: Šmidovnik (1995, 29); Grad (1998, 14–15).

3.2 TEMELJNA LOKALNA SAMOUPRAVNA SKUPNOST

Lahko bi rekli, da je občina temelj sodobne demokratične države. Že ustava Republike Slovenije v 139. členu definira občino kot samoupravno lokalno skupnost in hkrati tudi edino obvezno samoupravno skupnost v Republiki Sloveniji. Podobna opredelitev je podana tudi v Zakonu o lokalni skupnosti (ZLS-UPB2, 1. člen), ki govori o občini kot temeljni lokalni samoupravni skupnosti, ki samostojno izvršuje svoje naloge (Ribičič in drugi 1996, 397).

Poleg občin pa poznamo tudi ožje lokalne skupnosti, kot so krajevne, vaške ali četrtne skupnosti, in pa na drugi strani širše skupnosti, kot so pokrajine, regije. Občine se v Sloveniji ustanovijo z zakonom, seveda pa je pred tem potrebno obvezno opraviti referendum na določenem ozemlju, kjer se občina želi ustanoviti (Ribičič in drugi 1996, 393).

3.2.1 Mestna občina

V Sloveniji poznamo poleg podeželskih tudi enajst mestni občin, in sicer že od sprejema Zakona o lokalni samoupravi leta 1994 dalje. Te mestne občine pa so naslednje: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec, Velenje. Poglejmo si torej, kako mestno občino definirata ustava Republike Slovenije in Zakon o lokalni samoupravi.

V ustavi RS je mestna občina opredeljena kot posebna vrsta občine, ki opravlja z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mesta. Ustava v 141. členu določa, da status mestne občine dobi mesto po postopku in pod pogoji, ki jih določa zakon. Mora pa imeti mestna občina bolnišnico, zadosten delež javnih služb, gledališče, muzeje, srednje šole, itd. Seveda pa lahko pride tudi do izjem, ko mesto dobi status mestne občine zaradi določenih zgodovinskih razlogov (Ribičič in drugi 1996, 394–403; Grad 1998, 107).

Zakon o lokalni samoupravi pa v 16. členu mestno občino definira bolj natančno, in sicer kot *»gosto in strnjeno naselje ali več naselij, povezanih v enoten prostorski organizem, z mestno okolico, ki jo povezuje dnevno preseljevanje prebivalstva. Mesto lahko dobi status mestne občine, če ima najmanj 20.000 prebivalcev in najmanj 15.000 delovnih mest, od tega najmanj polovico v terciarnih in kvartarnih dejavnostih in je geografsko, gospodarsko in kulturno središče svojega gravitacijskega območja«* (Ribičič in drugi 1996, 400).

3.2.2 Naloge občin

Splošno rečeno razlikujemo v lokalnih skupnostih predvsem med dvema vrstama nalog. Na eni strani imamo izvirne, lastne oz. samoupravne naloge lokalnih skupnosti, ki so definirane tudi s pojmom decentralizacije, torej ko država del svoje oblasti oz. naloge lokalnega pomena preda v roke lokalne skupnosti, ki te naloge opravlja samostojno, s svojimi organi in sredstvi. Na drugi strani pa morajo občine poleg svojih izvornih nalog prevzeti odgovornost tudi za naloge, ki jim jih naloži država, gre za t.i. prenesene naloge. Te naloge morajo sami izvajati organi lokalnih skupnosti, seveda pod nadzorom države, pri čemer naj bi bili tudi primerno financirani za izvajanje teh prenesenih nalog. Pogosto zasledimo asociacijo, da so v tem primeru organi lokalnih skupnosti nekakšna »podaljšana roka državnih organov« (Šmidovnik 1995, 32–34).

Šmidovnik (1995, 73–74) pa v svojem delu *Lokalna samouprava* bolj podrobno razlikuje med tremi vrstami nalog za katere so pristojne in jih opravljajo občine:

Tabela 3.2: *Vrste nalog v lokalni samoupravi in obrazložitev*

Vrste nalog občin	Pojasnitev
izvirne lokalne naloge	To so izvirne občinske naloge, ki ji občina sama določi. To so predvsem naloge, ki zadevajo skupno življenje in delo prebivalcev in so ključne za gospodarski razvoj občine. Te naloge so na primer vzdrževanje lokalne infrastrukture, komunalne storitve, ki jih občina določi s statutom in drugimi splošnimi akti.
lokalne naloge dodeljene z področnimi zakoni	Te naloge določi država občinam s področnimi zakoni o posameznih dejavnosti, kot je na primer zakon o cestnem prometu, zakon o urejanju prostora, itd.
prenesene naloge državne uprave	Te naloge država prenese v izvajanje občinam. Čeprav občine same izvajajo te naloge, pa država zagotovi potrebna finančna sredstva in opravlja nadzor.

Vir: Šmidovnik (1995, 73–74).

3.2.3 Organi občin

V tem podpoglavju bo glavni poudarek na organih občine, pri določitvi katerih so se slovenski zakonodajalci zgledovali pretežno po ureditvah drugih evropskih držav. Vendar pa Grad (1998, 121) izpostavi domnevno pomanjkljivo ureditev organov slovenskih občin, saj naj bi le-ti imeli preveliko avtonomnost. Vsekakor gre za dvorezen meč, saj na eni strani preveč podrobna ureditev pomeni manjšo možnost avtonomnega urejanja, večja avtonomnost občine pa na drugi strani ne pomeni nujno bolj učinkovitega delovanja za uresničitev interesov prebivalcev, kar je sicer njena prvotna naloga. »*Pomanjkljiva ureditev, kot jo imamo, povzroča neupravičeno različen položaj in omogoča lokalni politiki zlorabe, ki jih ne morejo nadzorovati in preprečevati niti država niti sami občani*«(Grad 1998, 121–122).

→ Občinski svet

Občinski svet je najvišji organ odločanja in hkrati predstavniško telo občine, ki ga volivci izvolijo neposredno vsaka štiri leta. Njegova funkcija je predvsem urejevalna in volilna, ima pa tudi funkcijo odločanja o konkretnih zadevah in nadzorno funkcijo, saj med drugim nadzoruje delo župana in podžupana ter občinske uprave. Njegove naloge so številne, tako na primer sprejema statut občine, odloke in druge akte, daje tudi soglasje k prenosu nalog in državne pristojnosti na občino, itd. (Grad 1998, 123).

Občinski svet sestavljajo neposredno izvoljeni člani s strani občanov, funkcijo pa opravljajo nepoklicno. Število članov občinskega sveta sicer ni natančno določeno, vendar pa Zakon o lokalni samoupravi okvirno določa od 7 do 45 članov (ZLS-UPB2, 38. člen), odločitev pa sicer prepušča občini. Kot kolegijsko telo izvoli svojega predsednika in podpredsednike izmed svojih članov, le-ti pa predstavljajo svet in sklicujejo seje. In čeprav ima občinski svet svoja delovna telesa, mora ustanoviti posebno komisijo v primeru mandatnih vprašanj, volitev ali imenovanja (Grad 1998, 123).

→ Župan

V 19. in 20. stoletju so z izrazom župan opisovali sposobnega in zaupanja vrednega posameznika, predstojnika občine. Zakon o lokalni samoupravi je bolj specifičen, saj definira župana kot »*neposredno izvoljenega lokalnega funkcionarja, ki predstavlja in zastopa občino, skrbi za izvrševanje odločitev občinskega sveta in vodi delovanje le-tega*«(Brezovšek in Kukovič 2012, 122–123).

Župan je individualni organ, katerega funkcija je izvrševalna in koordinativna, naloge župana pa lahko povzamemo kot naslednje (Prašnikar 2000, 46; Juvan Gotovac 2000, 8; Brezovšek in Kukovič 2012, 125–126):

- Predstavljanje in zastopanje občine
- Predstavlja in sklicuje občinski svet, ter vodi njegove seje
- Predstojnik občinske uprave
- Predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun, zaključni račun in druge odloke in splošne pravne akte občine, skrbi pa tudi za izvajanje odločitev občinskega sveta
- Skrbi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine ter skrbi za varovanje ustavnosti in zakonitosti pri delu občinskih organov
- Izvršuje odločitve občinskega sveta
- Vodi občino kot svojevrstno podjetje in nastopa v premoženjsko pravnih razmerjih občine
- Ukvarja se s stiki z javnostjo, sklicuje zборе občanov, razpisuje referendum
- Upravlja s prenesenimi nalogami in odloča v upravnih zadevah iz občinske izvirne in prenesene pristojnosti (ZLS-UPB2, 33. člen).

Neposredne volitve župana so nedvomno tisti dejavnik, ki daje županu posebno integrativno vlogo v občini (Brezovšek in Kukovič 2012, 129). S tem se strinja tudi Šmidovnik, ki pomembnost položaja župana ravno tako poveže z dejstvom, da je le-ta izvoljen na neposrednih volitvah, odpoklicati pa ga ne morejo niti volivci. *»Torej je župan celotno mandatno obdobje nedotakljiv, kar pomeni, da z upravo, ki jo vodi, lahko izvaja v precejšnji meri svojo lastno politiko v občini - ne glede na politiko in sklepe občinskega sveta«* (Šmidovnik 1995, 199).

→ **Nadzorni odbor**

Nadzorni odbor je *»najvišji organ nadzora javne porabe v občini«* (ZLS-UPB2, 32. člen), njegove člane pa imenuje občinski svet, vendar so pri imenovanju izvzeti člani občinskega sveta, občinski uradniki, javni uslužbenci in vsi ostali uporabniki proračunskih sredstev. Že to nam pove, da nadzorni odbor nadzoruje premoženje občine in smotrnost porabe proračunskih sredstev (Grad 1998, 129).

3.3 LOKALNE VOLITVE IN VOLILNI SISTEM

Nekateri avtorji **volitve** pojmujejo kot *»mehanizem in demokratično izhodišče, ki konstituira politično predstavništvo«*. Volivci namreč z volitvami izberejo tiste predstavnike, ki nadalje delujejo in sprejemajo odločitve v imenu ljudstva. To razmerje med ljudstvom in izvoljenimi predstavniki poznamo pod izrazom politično predstavništvo. Ampak več o tem v šestem poglavju. Predstavniki ljudstva so torej lahko postavljeni le z volitvami. Volitve se pogosto definira kot *»najpomembnejši akt, s katerim ljudstvo uresničuje svojo suverenost«* (Brezovšek in Haček 2004, 50; Grad 2004, 17–19). Ali pa kot *»najpomembnejši izraz ljudske suverenosti in nujen pogoj za demokratično oblikovanje najpomembnejših državnih organov, zlasti predstavniškega telesa«* (Grad in drugi 1996, 255).

Na eni strani torej volitve zagotavljajo predstavniškemu telesu legitimnost in legalnost izvajanja oblasti nad državljani, na drugi strani pa volitve pomenijo tudi aktivno sodelovanje državljanov pri oblikovanju in izvajanju oblasti (Grad in drugi 1996, 255). Z volitvami torej državljani podelijo svojim predstavnikom pooblastilo za to, da odločajo v njihovem imenu in hkrati o najpomembnejših vprašanjih v lokalni skupnosti. Volitve pa so tudi *»tisto politično dejanje, ki v največji meri integrira občane v lokalno samoupravo, zlasti pa povečuje zanimanje za njihovo udejstvovanje v lokalni samoupravi«* (Grad in drugi 1996, 290).

Volilni sistem ima na drugi strani številne pomene, saj ga avtorji predstavljajo kot sklop volilnih načel in sredstev za njihovo uresničevanje, lahko pa bi rekli, da je tudi sklop pravil, ki urejajo volitve. Volilni sistem namreč vključuje predpise o volilni pravici in obveznostih državljanov, o organizaciji volitev, o razdelitvi mandatov, vsebuje pa tudi sklop predpisov o postopku volitev (Grad 1998, 51–53). In kot se je izrazil Grad (1996, 256) je volilni sistem *»pomemben za politični položaj in vlogo človeka kot državljana, kot tudi za organizacijo oblasti in delovanje političnih organov ter institucij. Zato volilna pravica ni samo pravica državljana, temveč tudi sredstvo, s katerim državljani oblikujejo politični temelj sistema oblasti«* (Grad in drugi 1996, 256).

4 ŽUPANSKE VOLITVE

4.1 VOLILNA PRAVICA

Volilni sistem je torej skupek pravil in načel, ki med drugim bolj natančno urejajo tudi volilno pravico. Za vse lokalne volitve, torej tudi za županske volitve velja, da župana volijo tisti posamezniki, ki imajo stalno prebivališče v občini, na neposrednih, tajnih volitvah. Veljajo pa seveda tudi splošna, enaka in svobodna volilna pravica, ki so bolj podrobno opredeljeni v nadaljevanju (ZLV-UPB3, 2.člen).

➤ Splošna volilna pravica

Kot se je izrazil Grad (1996, 257) velja splošna volilna pravica za vsakega državljana. Le-ta ima torej pravico do volitev ne glede na razredno, narodnostno, rasno, ekonomsko ali drugo pripadnost. Pri tem volilna pravica ne vsebuje samo aktivne volilne pravice - pravice voliti, temveč tudi pasivno volilno pravico - pravico biti voljen. Splošna volilna pravica pa pomeni, da ima vsak pravico voliti in biti izvoljen (Grad in drugi 1996, 292–293; Brezovšek in Haček 2004, 56–58). Pravico voliti in biti voljen za župana ima torej vsak državljan Republike Slovenije, ki je dopolnil 18 let in mu ni bila odvzeta poslovna sposobnost. Dodaten pogoj je le, da ta volilna pravica velja samo v občini, v kateri ima stalno prebivališče (Grad 1998, 186).

Če se ozremo nazaj v preteklost je bila po drugi svetovni vojni ob uvedbi volilne pravice izključena kar polovica svetovne populacije, saj ženske niso dobile volilne pravice. Vendar pa je tudi dandanes izključenega precej prebivalstva, predvsem mladoletni posamezniki. Pri volilni pravici namreč velja starostni pogoj (Grad in drugi 1996, 257–258).

➤ Enaka volilna pravica

Enaka volilna pravica se nanaša predvsem na pravico voliti, pomeni pa, da ima vsak glas vsakega volivca enako vrednost. Noben glas ni nepomemben ali manj vreden. Tako enaka volilna pravica zagotavlja, da ima vsak volivec samo en glas in da ta glas nima nikakršne prednosti pred ostalimi glasovi volivcev (Grad in drugi 1996, 259).

➤ **Neposredna volilna pravica**

V teoriji avtorji razlikujejo med neposrednimi in posrednimi volitvami. Pri posrednih volivci izberejo elektorje ali volilne može, ki v njihovem imenu izglasujejo predstavniško telo. Pri neposrednih volitvah pa volivci sami glasujejo za svojega predstavnika. Vendar pa so neposredne volitve bolj demokratične, bolj v skladu z ljudsko suverenostjo, saj omogočajo volivcu bolj neposreden vpliv na izbiro predstavnika, v tem primeru tudi župana (Grad in drugi 1996, 259).

➤ **Svobodna volilna pravica in tajnost glasovanja**

Svobodna volilna pravica pomeni pravico državljanov, da se svobodno opredelijo pri glasovanju, torej brez pritiskov in poskusov vplivanja na njihovo odločitev. To načelo je povezano z načelom tajnosti glasovanja. *»Tajnost glasovanja ima prednost pred javnim glasovanjem, ker omogoča volivcu svobodno izbiro, saj tako nihče ne more nanj izvajati pritiska, za koga naj glasuje, niti ga ne more klicati na odgovornost«* (Grad in drugi 1996, 260).

4.2 VOLILNI SISTEM

Pri volitvah župana gre torej za volitve individualnega organa, zato je tudi volilni postopek bolj preprost, pa tudi prvine volilnega načela niso natančno določene, temveč se v večji meri zgledujejo po določbah Zakona o lokalnih volitvah, ki urejajo volitve občinskih svetov (Grad 1998, 186). Tako se tudi pri delitvi mandatov, kot enem najpomembnejših elementov volilnega sistema, upoštevajo določila, ki veljajo za volitve občinskih svetnikov.

V dosedanjem razvoju volilnih sistemov sta se uveljavila zlasti dva temeljna sistema razdelitve mandatov - večinski in proporcionalni sistem. Volitve župana pa potekajo neposredno po dvokrožnem večinskem sistemu, zato je v nadaljevanju bolj podrobno razložen (Ribičič in drugi 1996, 409; Grad 1998, 95). Seveda pa se na lokalni ravni uporablja tudi proporcionalni sistem, in sicer za volitve občinskih svetnikov.

Za **večinski sistem** velja, da se o kandidatih na volitvah odloča z večino, pri čemer razlikujemo med dvema osnovnima različicama (Grad in drugi 1996, 262–263):

- a) **Absolutna ali nadpolovična večina**- v tem primeru je izvoljen kandidat, ki je dobil več kot polovico glasov. Pomanjkljivost tega sistema je, da mora kandidat uživati podporo večine volivcev, kar se v praksi redko zgodi, posledica pa so ponovne volitve oz. drugi krog volitev. Če torej sledi drugi krog volitev je potrebno pogoje za izvolitev prilagoditi, in sicer obstajata dve možnosti: 1) lahko se v naslednjem krogu ponovijo volitve samo med dvema kandidatom ali 2) v naslednjem krogu zadošča za izvolitev že relativna večina. Tudi pri volitvah župana se v primeru, da nihče v prvem krogu ni dobil večine glasov, opravi drugi krog med kandidatom, ki sta v prvem dobila največ glasov (Juvan Gotovac 2000, 8–9; Brezovšek in Kukovič 2012, 127).
- b) **Relativna večina**- v tem primeru je izvoljen kandidat, ki je dobil več glasov kot drugi kandidati. Pomanjkljivost tega sistema pa je v tem, da kandidat navadno predstavlja le manjšino volilnega telesa (Grad in drugi 1996, 262–263).

Večinski sistem ima vsekakor številne prednosti, saj na eni strani omogoča večjo stabilnost, je enostavnejši, preglednejši in omogoča volivcem izbiranje med kandidati, hkrati pa omogoča tudi večjo kontinuiteto delovanja predstavniškega telesa. Volivec v primeru tega volilnega sistema lahko izbira med osebami, ne pa med političnimi strankami, kar zagotavlja tudi tesnejšo vez med volivcem in predstavnikom (Grad in drugi, 1996, 293). Na podlagi tega dejstva lahko potrdimo, da je za večinski volilni sistem v večji meri značilna personalizacija volitev, pri čemer ni pomembno samo, da lahko volivec glasuje za osebo, temveč je potrebno izpostaviti tudi pomen vpliva volivca na druge vidike volilnega procesa, kot je na primer postavljanje kandidatov na volitve (Grad 1998, 81).

4.3 NAČIN KANDIDIRANJA

Na samem začetku je potrebno omeniti, da je v Zakonu o lokalnih volitvah urejen celoten volilni postopek, ki obsega fazo kandidiranja, fazo glasovanja in fazo ugotavljanja izidov glasovanja (ZLV-UPB3, 103.–108. člen). Že pred prvo fazo pa se volilni postopek začne z razpisom volitev oz. z aktom, s katerim se začne volilni postopek, ki natančno določi časovni okvir postopka (Grad 1998, 170–171). Vsaka kandidatura pa mora biti tudi potrjena s pisnim soglasjem kandidata, ki ga kasneje ni mogoče več preklicati (Grad 1998, 172–187).

Grad (1996) fazo kandidiranja označi kot najvažnejši del volitev in nadalje pravi: »*Pravica postavljati kandidate na volitve je izredno pomemben element volilne pravice in volilnega sistema nasploh. Pri kandidiranju gre namreč za to, da se med vsemi državljani, ki imajo pasivno volilno pravico, izbere razmeroma ozek krog tistih, med katerimi bodo končno izbirali volivci. Tu torej že prihaja do izbire, ki odločilno vpliva na končno odločitev, kar vsebinsko že pomeni predhodno volilno odločitev*« (Grad in drugi 1996, 267).

V postopku kandidiranja se torej pri pristojnem organu vlagajo kandidature, in sicer v obliki posameznih kandidatur ali v obliki kandidatnih list. Številni avtorji pa izpostavljajo pomen političnih strank, ki imajo najpomembnejšo vlogo v fazi kandidiranja. Seveda to v primeru lokalnih volitev ne velja v takšni meri kot pri volitvah na državni ravni. Na lokalni ravni imajo v očeh volivcev večjo vlogo posamezni kandidati. Zaradi posebnosti odnosov v lokalnih skupnostih pa že na splošno velja, da imajo posamezniki in neodvisni kandidati boljše možnosti za izvolitev (Grad 1998, 171).

Če se torej osredotočimo še na županske volitve je potrebno omeniti, da po večinskem sistemu lahko kandidate predlagajo, poleg političnih strank, še volivci na zborih volivcev in skupine volivcev s podpisovanjem (Juvan Gotovac 2000, 8–9; Brezovšek in Kukovič 2012, 127). V tem zadnjem primeru Zakon o lokalnih volitvah v 106. členu določa, da morajo volivci zbrati najmanj 2% podpisov volivcev v občini, vendar ne manj kot 15 in ne več kot 2500 (ZLV-UPB3, 106. člen).

4.4 NAČIN GLASOVANJA

Tudi faza glasovanja je odločilna faza volilnega postopa, saj se opravi dokončni izbor med predlaganimi kandidati. *»Hkrati je to tudi edina faza volitev, v kateri volivci v celoti neposredno sodelujejo. To je torej najbolj množično dejanje v celotnem volilnem postopku, zaradi česar je nadvse organizacijsko in tehnično zahtevno«* (Grad 1998, 177–178). Pri glasovanju gre torej za izražanje volje volivcev, torej izpolnjujejo svojo aktivno volilno pravico, ko glasujejo za posameznika za katerega želijo, da bi bil izvoljen (Grad 1998, 117).

Tudi glasovanje se odvija po pravilih, ki veljajo za volitve občinskih svetov. Bistvena razlika je zgolj v tem, da je v primeru županskih volitev včasih potrebno izvesti dva kroga volitev. Kot je bilo omenjeno že v prejšnjem poglavju, je potrebna za izvolitev župana absolutna večina glasov. Kar pa se v realnem življenju dokaj redko zgodi. Zato se organizira še drugi krog volitev med kandidatoma, ki sta v prvem dobila največ glasov. In ker je drugi krog del rednih volitev in ga je potrebno opraviti samo v določenih občinah, ga razpiše občinska volilna komisija v občini, kjer ga je potrebno opraviti (Grad 1998, 187).

4.5 NADOMESTNE VOLITVE IN RAZREŠITEV ŽUPANA

Do predčasne razrešitve župana pa pride v primeru, če le-ta *»ne izvršuje odločb ustavnega sodišča ali pravnomočnih odločb sodišča, pristojnega za upravne spore, ki mu nalagajo z ustavo ali zakonom skladno ravnanje«* (ZLS-UPB2, 90.b člen). Zgolj v tem primeru lahko Državni zbor razpiše nadomestne volitve župana. Seveda pa mora pred izdajo sklepa o razrešitvi opozoriti župana na te napake in mu določiti tudi primeren rok za odpravo teh problemov (ZLS-UPB2, 90. b–c člen).

Zakon o lokalnih volitvah pa v 105. členu tudi določa, da se opravi nadomestne volitve v primeru, če županu preneha mandat pred potekom mandatne dobe, ki jih razpiše občinska volilna komisija najpozneje v 15 dneh po ugotovitvi župana o prenehanju mandata (ZLV-UPB3, 32. člen, 105. člen).

5 POLITIKA ENAKIH MOŽNOSTI IN POLITIČNA PARTICIPACIJA ŽENSK

V sledečem drugem delu diplomskega dela se bom nekoliko odvrnila od županskih volitev ter se osredotočila na drugo glavno temo, torej na vključevanje žensk v sfero politike. Na samem začetku bo osrednji fokus na definiranju in predstavljanju mnenj različnih avtorjev glede enakopravnosti spolov, sledilo pa bo politično predstavništvo žensk in s tem povezani argumenti za večjo participacijo in vključevanje žensk na predstavniška mesta. Čisto na koncu pa me bodo zanimali tudi dejavniki, ki v tolikšni meri vplivajo na participacijo žensk, da jih lahko prepoznam kot ključni razlog za manjši delež žensk na skoraj vseh odločevalskih mestih v politiki.

Politična participacija

Politična participacija je prostovoljni proces posameznika, ki želi na nek način z določeno dejavnostjo vplivati na oblast. Politično participacijo lahko opredelimo kot »*dejavnost, kjer posameznik sodeluje v procesu odločanja in v aktivnostih na področju družbenega življenja*« (Brezovšek 2004, 15–16).

Nagy (1994, v Brezovšek 2004, 16) je razlikoval med dvema oblikama participacije, in sicer: 1) formalno obliko participacije, ki je zakonsko opredeljena in obvezujoča, ter 2) neformalno obliko participacija, kjer gre za samostojno odločitev posameznika kakšne oblike participacije se bo udeležil (Brezovšek 2004, 16). Na lokalni ravni se politična participacija bistveno ne razlikuje, saj gre še vedno za participacijo v političnem procesu, torej za uveljavljanje volilne pravice ali pa za aktivnosti v političnih strankah. Na drugi strani pa se lahko občani poslužujejo tudi interesnih oblik participacije, ki postajajo še posebej na državni ravni vedno pogostejše, kot posledica informacijskega napredka (Brezovšek 2004, 16–17).

Politična participacija je veliko lažje uresničljiva in učinkovita na lokalni ravni, saj se jo povezuje z domačnostjo, torej s stvarmi, ki prebivalce neposredno zadevajo in jim pripisujejo večji pomen. To pa je tudi razlog, da želijo biti del skupine, ki odloča o zadevah lokalnega pomena. Drugi razlog pa je tudi ta, da so posledice odločitev bolj vidne in neposredne, zato je tudi pripravljenost za sodelovanje veliko večja ravno na lokalni ravni. Ali, lahko bi tudi rekli, da je »*demokracija toliko življenjska, kolikor je utemeljena v skupnosti ali družbi*« (Brezovšek in Kukovič 2012, 9–16).

Politika enakih možnosti

Kaj lahko razumemo pod pojmom politika enakih možnosti? Jalušič in Antić Gaber politiko enakih možnosti definirata kot »*politiko ali prizadevanje za uvedbo ukrepov, ki lahko zmanjšujejo strukturno pogojeno diskriminacijo kake socialne skupine - v našem primeru žensk*« (Jalušič in Antić Gaber 2001, 15–16). Glavni namen te politike je torej odpraviti to diskriminacijo predvsem s pomočjo ustrezne zakonodaje, pri čemer sicer nimata v mislih zgolj odprave neenakosti na področju politične participacije žensk, temveč tudi druga področja, saj so ženske neenakopravno obravnavane tudi na področju dela, izobraževanja, plačnega sistema, itd. (Jalušič in Antić Gaber 2001, 15–16).

Pri vključevanju žensk v sfero politike se pogosto omenjajo predvsem ovire, s katerimi se ženske srečujejo. Največkrat je izpostavljena t.i. »*navidezna apolitičnost žensk*« (Jalušič in Antić Gaber 2001, 31–32), s katero se v številnih evropskih državah spopadajo predvsem s pomočjo nevladnih ženskih organizacij. Le-te so prevzele iniciativo in pričele z različnimi dejavnostmi, kot so javno politične debate o politikah enakih možnosti in participaciji žensk, pa tudi promoviranje žensk v politiki in naslavljanje teh problemov na vlade in politične stranke, navsezadnje pa je kot ključno dejavnost potrebno izpostaviti tudi dejansko usposabljanje žensk za delovanje v politični areni. Gre torej za t.i. "mehke" reforme politike enakih možnosti¹ (Jalušič in Antić Gaber 2001, 12–33).

S pojmom apolitičnost žensk razumemo predvsem visoko stopnjo odklonilnega mnenja o politiki, ki jo večina žensk pojmuje kot umazano in polno korupcije. Na drugi strani pa t.i. "mehke" reforme zavračajo antifeministke, ki se raje poslužujejo individualnih strategij uresničevanja ženskih pravic, kot pa se povezujejo v ženska gibanja. Obstajajo pa tudi takšni nasprotniki politik enakih možnosti, ki vidijo ta poskus zagotavljanja enakopravnosti kot »*iniciativo proti svobodni izbiri in zdravemu tekmovanju*« (Jalušič in Antić Gaber 2001, 13). Celo nekateri strokovnjaki so namreč mnenja, da je plačna diskriminacija žensk in nizka politična participacija v resnici svobodna izbira žensk samih (Jalušič in Antić Gaber 2001, 12–32).

¹Antić Gaber in Jalušič (2001, 32–33) razlikujeta med "mehko" reformo politike enakih možnosti, kjer gre za poskus odprave strukturnih ovir diskriminacije predvsem s pomočjo usposabljanj, in "trdo" reformo, ki vključuje kvote, zaradi česar jo ženske v večji meri zavračajo.

Zakonska ureditev enakopravnosti spolov

Že ustavna ureditev v Sloveniji postavi temelje uravnotežene zastopanosti žensk in moških v odločevalskih telesih. Tako je potrebno kot osnovno določilo omeniti enakost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, in sicer ne glede na narodnost, raso, spol, vero, jezik, politično prepričanje, družbeni položaj, izobrazbo, itd. Torej 14. člen ustave RS poudari, da smo pred zakonom vsi enaki. V 43. členu pa ustava že bolj konkretno zagotavlja, da se mora z zakonom določiti ukrepe za spodbujanje enakih možnosti žensk in moških pri kandidiranju, tako na volitvah v državne organe kot tudi v organe lokalnih skupnosti (Ustava RS, 43. člen).

Področje enakopravne zastopanosti žensk pa urejata predvsem naslednja dva zakona, in sicer prvi je bil leta 2002 sprejet **Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM)**, ki vsebuje temelje za izboljšanje položaja žensk in ustvarjanje enakih možnosti žensk in moških, med drugim tudi na političnem področju (ZEMŽM, 1. člen). Enako obravnavanje spolov pa je utemeljeno kot *»odsotnost neposredne in posredne oblike diskriminacije zaradi spola«* (ZEMŽM, 5. člen). Zakon v naslednjih členih opredeli tudi splošne in posebne ukrepe za ustvarjanje in spodbujanje enakosti med ženskami in moškimi. Opredeli pa tudi vlogo, naloge ter ukrepe različnih akterjev, in sicer državnega zbora, vlade, ministrstev, Urada za enake možnosti, zagovornika enakih možnosti ter lokalnih skupnosti in političnih strank. Naloga lokalnih skupnosti je predvsem, da *»spodbujajo in ustvarjajo enake možnosti v okviru svojih pristojnosti ter pri sprejemanju ukrepov in aktivnosti, pomembnih za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevajo vidik enakosti spolov«* (ZEMŽM, 30. člen).

Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO) pa je bil sprejet leta 2004 in določa skupne temelje in izhodišča za zagotavljanje enakega obravnavanja vsakogar pri uveljavljanju njegovih/njenih pravic in obveznosti ter pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin (ZUNEO, 1. člen).

6 POLITIČNO PREDSTAVNIŠTVO ŽENSK

6.1 Koncept političnega predstavništva

Koncept političnega predstavništva je ključna značilnost modela liberalne demokracije. Ko pomislimo na pojem politično predstavništvo se nam pogosto porajajo različna vprašanja: Kaj lahko štejemo za politično vredno predstavljanja? Zakaj potrebujemo predstavnike? Kaj predstavnik sploh predstavlja? Na to zadnje vprašanje je Squires podala štiri različne odgovore in na podlagi le-teh oblikovala štiri oblike predstavništva (Squires 2009, 268–270):

- Ideološko predstavništvo- izhaja iz predstavljanja prepričanj, pri čemer gre za predstavništvo »od zgoraj«, saj centralno odločevalsko strukturo vodijo politične stranke. Zaradi kolektivne odgovornosti in strankarske discipline pa se predstavniki razlikujejo zgolj v prepričanju.
- Geografsko predstavništvo- izhaja iz predstavljanja volilnega telesa, kjer morajo predstavniki delovati v skladu z interesi državljanov v volilnih enotah, kjer so bili izvoljeni. Gre za predstavništvo »od spodaj«, saj predstavnika neposredno postavijo volivci.
- Funkcionalno predstavništvo- izhaja iz predstavljanja interesov, kjer predstavniki govorijo v imenu interesnih skupin.
- Družbeno predstavništvo- izhaja iz predstavljanja identitet, predstavniki pa »*zrcalijo družbeno sestavo volilnega telesa v smislu prisotnosti*«. Predstavniki torej delujejo in govorijo v imenu družbenih skupin, ki jim pripadajo (Squires 2009, 269–270).

Na samo politično predstavništvo vplivajo številni dejavniki, kjer je največji poudarek na motivaciji kandidatov ter na željah in ciljih tistih, ki vplivajo na izbor kandidatov (selektorjev, volivcev). Seveda pa ne gre zanemariti tudi institucionalnih dejavnikov, kot je zakonodaja, strankarski sistem, in pa vpliva družbenih in kulturnih norm in tradicije. Volivci se torej za svojega predstavnika odločijo tako na podlagi strankarske pripadnosti, kot tudi na podlagi značilnosti predstavnika (spol, rasa, starost, itd.) (Krašovec in Fink Hafner 2004b, 76–77). Hanna Pitkin je eno teh značilnosti (spol) izpostavila tudi pri razvijanju svojih pristopov k političnem predstavništvu (Pitkin 2011, 60–119):

- **Deskriptivno in simbolično predstavništvo (»standing for«)** – predstavnik v tem primeru stoji za druge, in sicer zaradi neke povezanosti in skupne identitete. Velik poudarek je torej na značilnostih predstavnika, ne na njegovem delovanju. Ključnega pomena je, da predstavnik deli z ljudstvom enako mnenje in občutke. Torej gre za korespondenco med narodom in predstavniškim telesom, kjer si slednje postavlja vprašanje: »Kaj bi naredilo ljudstvo, če bi imelo možnost odločanja?« (Pitkin 2011, 82–84). Tudi izvoljene ženske predstavnice »stojijo za« žensko populacijo in se zavzemajo za reševanje problemov žensk v družbi. Simbolično predstavništvo pa doda še čustveno komponento, ko se torej ženske počutijo predstavljene s strani druge osebe. Ko čutijo, da jih nekdo predstavlja in zagovarja njihove interese. Ženske so v tem primeru vzornice ostalim ženskam, predvsem mlajšim, ki spoznajo, da lahko tudi same v prihodnosti zavzamejo takšno pozicijo in premagajo diskriminatorne prakse (Ford 2006, 152).
- **Substantivno predstavništvo (»acting for«)** – cilj deskriptivnega predstavništva je torej zagotoviti zadostno število žensk v predstavniških telesih, torej lahko govorimo o kritični točki zastopanosti žensk. Cilj substantivnega predstavništva pa je, da izvoljene ženske tudi v resničnem življenju delujejo v interesu ženskega dela javnosti. Njihova naloga je govoriti in delovati v imenu interesov ljudstva oz. žensk. Gre torej za aktivno delovanje. Volivci, ki so volili ženske kandidatke namreč od njih pričakujejo, da bodo spodbujale določene politike in v večji meri naslavljale in reševale ženske probleme v družbi. Tukaj se sicer pojavi problem, saj ni zagotovila, da bodo vse ženske reševale ženska vprašanja. V praksi namreč tako ženske kot moški dajejo prednost strankarski politiki, ali pa imajo drugačne poglede na neko tematiko, kot preostala ženska populacija. Torej ni mogoče potrditi trdne vezi med biti ženska in zavzemati se za ženske interese (Pitkin 2011, 112–119).

6.2 Argumenti za večjo zastopanost žensk

Za lažje razumevanje politične zastopanosti žensk v organih odločanja je potrebno poznati vsaj osnove razvoja feministične teorije, kjer se je prvotno vprašanje diskriminacije žensk pojavilo kot zahteva po enakosti. Torej gre za zahtevo po enakosti žensk in moških in za dokazovanje enakih sposobnosti obeh spolov. Kot druga možnost se je kasneje pojavila teorija pozitivne diferenciacije, kjer gre za iskanje enakosti v različnosti, vendar pa je lahko posledica še večja neenakost med spoloma. Tretja možnost pa je prevlada oz. dominacija enega spola, kjer je cilj utemeljiti enakost na ženskih stališčih, ki bi morala postati osnovni družbeni standard (Kuhelj 1999, 65).

Tudi Squires (2009, 12) opredeli podoben razvoj, pri čemer te pristope razvrsti v naslednjo tipologijo:

- a) VKLJUČITEV- liberalne feministke želijo ženske vključiti v politično okolje, zavzemajo se torej za politiko enakosti. Ta strategija si prizadeva za spolno nevtralnost, poskuša namreč dokazati, da spol ne sodi v politiko, da ni bistven.
- b) OBRAT - radikalne, materialistične ali kulturne feministke želijo politiko oblikovati na ta način, da bi postala bolj odprta za spolno zaznamovano specifičnost ženske identitete. Zavzemajo se torej za politiko razlike.
- c) PREMESTITEV - cilj postmodernih feministk je »razkriti, koliko so same spolno zaznamovane identitete proizvod partikularnih političnih diskurzov«, prizadevajo si »dekonstruirati tiste diskurzivne rede, ki subjekt zaznamujejo s spolom« (Squires 2009, 12–13).

Argumenti v prid večje zastopanosti žensk govorijo o drugačnem položaju žensk v družbi in o skupnih izkušnjah žensk, ki izhajajo iz njihovih posebnih ženskih interesov, ki naj bi jih ravno ženske najbolje predstavljale. V literaturi so pogosto navedene trditve, ki so strnjene v naslednjem stavku: »Ženske imajo kot ženske drugačen in ločen interes, in moški tega interesa ne morejo ustrezno predstavljati, posledično je izvolitev žensk zagotovilo za njihovo predstavnost«. Squires (2009, 272–274) se z navedeno trditvijo ne strinja, saj nikakor ne moremo potrditi dejstva, da obstaja nek specifičen sklop interesov, ki bi bili skupni prav vsem ženskam. Skoraj v celoti pa je mogoče potrditi dejstvo, da ženske prvotno delujejo predvsem kot predstavnice političnih strank (ideološkost), šele nato pa mogoče kot predstavnice ženskih interesov (Squires 2009, 272–274).

Phillips (v Squires 2009, 272) je podal sledeče argumente, zakaj bi morale ženske enakopravno sodelovati v politiki:

- **Vzorci**- obstoj ženskih predstavnic naj bi pri drugih ženskah spodbudil zaupanje, da si lahko tudi same prizadevajo za to vlogo.
- **Pravičnost**- številčno enako predstavništvo žensk in moških je samo po sebi znamenje paritete, ne glede na njihova prepričanja ali uvedene politične ukrepe. Interesi celotnega ljudstva morajo biti torej pravično reprezentirani v predstavniškem telesu. Ta argument za pravično predstavništvo žensk je hkrati tudi argument za bolj participativno in popolno demokracijo.
- **Ženski interesi**- ženske imajo pravico vstopiti v formalno politiko, zato da bodo delovale za interese žensk, pri čemer ni pomembna le prisotnost, temveč tudi sprejete odločitve. Bistvenega pomena je, da ženske same predstavljajo svoje probleme in rešitve zanje. Ženske in moški naj bi namreč imeli konfliktne interese, torej moški ne morejo predstavljati ženskih interesov.
- **Oživitev demokracije**- ženske naj vstopijo v politiko na položaje moči, ker naj bi ženske predstavnice na drugačen način delovale v političnem prostoru ter se zavzemale za spremembe političnega sistema in javne sfere (Squires 2009, 272). K temu argumenti bi lahko dodali še Cerarjev razmislek o zagotovitvi ravnotežja med ženskim in moškim elementom, torej govori o enakomerni prisotnosti moških in žensk v politiki. In če je že govora o drugačnem delovanju žensk, je potrebno omeniti tudi prevlado mehkih elementov pri delovanju žensk v politiki, kar pomeni, da dajejo »političnemu tonu razprave, politični odločitvi popolnoma drugačno naravo«, torej naj bi postal politični proces manj konflikten - ženske naj bi politiko izboljšale (Cerar 1999, 135; Lovenduski 1999, 32).

6.3 Koga volijo ženske in kdo glasuje za ženske?

Zanimivo si je ogledati tudi volilno obnašanje žensk in moških in si odgovoriti predvsem na naslednja vprašanja: Zakaj ima spol kandidata tako velik vpliv na volivce in njihove odločitve? Koga volijo ženske? Ali ženske res volijo zgolj kandidatke?

Na področju politike je skozi dolga stoletja prevladoval predvsem moški monopol. Razumevanje politike se še danes prepozna kot dejavnost, »ki predpostavlja določene lastnosti in sposobnosti, ki so bile percipirane kot značilne za moške (racionalnost, aktivnost, samostojnost, tekmovalnost)«. Seveda so si ženske sčasoma utrle pot v politiko, vendar pa so pred njimi še vedno določene ovire, ki vplivajo na uresničevanje formalnih možnosti vključevanja žensk in ovirajo dostop žensk do političnih dejavnosti, določenega položaja in plačila (Fabjančič 1999, 77–80).

Ženske torej v veliko manjši meri sodelujejo v političnih procesih kot moški, kar se kaže tudi v udeležbi žensk na volitvah. Številni avtorji omenjajo »obrobno politično angažiranost« žensk in pa žensko personalizacijo politike, saj se ženske raje odločajo na podlagi osebnostnih in vrednotnih karakteristik, in spregledajo izkušnje in sposobnosti. Avtorici Siltanen in Stansworth (v Ule in drugi 1990, 63–65) pa takšnim trditvam nasprotujeta in stereotip o pasivnih ženskah označita za produkt »moškega toka« v politiki. Menita namreč, da so razlike med spoloma tako majhne, da niso zanesljiv kazalnik političnega vedenja. Ravno tako gre za neustrezno razlago teh razlik, saj naj bi bilo samoumevno, da se vedenje moških vrednoti kot politično, vedenje ženske pa kot apolitično, in to brez kakršnih koli predhodnih dokazov (Ule in drugi 1990, 63–65).

Številni avtorji poudarjajo tudi vlogo stereotipov pri odločanju volivcev o kandidatih, pri čemer imajo volivci že vnaprej oblikovano idejo o tem, kakšne so značilnosti žensk in moških, ter kako se razlikujejo med seboj. Že sama prisotnost spolnih stereotipov pri volivcih je zadosten dokaz za potrditev dejstva, da spol kandidata vpliva na volilno vedenje (Dolan 2004, 8–12).

Volivci se torej za kandidata odločijo predvsem na podlagi stereotipne ocene, ki se osredotoča na tri področja:

- **Ideologija** - volivci se odločijo glasovati za kandidata na podlagi njegove strankarske pripadnosti, torej izberejo tistega kandidata, ki pripada stranki, ki jo volivci podpirajo. Ženske naj bi bile v tem pogledu bolj liberalne kot moški, in sicer ne glede na stranko, ki ji pripadajo.
- **Osebne značilnosti (»general competence«)** - volivci se vprašajo, ali ima kandidat potrebna znanja, ali potrebne sposobnosti za opravljanje svojega dela. Ženske so pri volivcih prepoznane kot bolj sočutne, prijazne, čustvene, zato v vlogi dobrega politika raje vidijo moškega, ki je prepoznan kot sposoben, racionalen. Volivci si namreč postavijo vprašanje: Kako se bo odzval/a ob krizi? In posledično si predstavljajo racionalnega moškega ob neracionalni ženski. Torej izbira naj ne bi bila preveč težka.
- **Problemska opredelitev (»issue position«)** - volivci glasujejo za tistega kandidata, ki se opredeli do nekega problema, ki zadeva tudi volivce. Ženske se pogosteje povezuje s področjem zdravstva, izobraževanja, družine, okoljskimi problemi, itd. Vendar pa na tem področju predstavljajo stereotipi prednost za ženske, saj volivci, ki so zaskrbljeni nad stanjem zdravstva v državi, raje izvolijo žensko. Druga prednost pa je tudi prepoznanje žensk kot izobčenk v politiki, kar se izkaže kot pozitivna lastnost v primeru, ko so volivci nezadovoljni s trenutnim stanjem politike v državi (Dolan 2004, 62–65).

Ali ženske glasujejo za ženske kandidatke? Avtorji omenjajo t.i. »affinity effect«. Gre za občutek skupinske identitete, ki naj bi povzročil, da ženske glasujejo za kandidatke. Pojavi pa se tudi pojem »gender consciousness«, kjer različni avtorji razlagajo, da ženske glasujejo za kandidatke zaradi nekih skupnih demografskih značilnosti (rasa, starost, etnična pripadnost). Poudariti pa je potrebno, da ženske ne glasujejo vedno za ženske kandidatke. Ženske namreč niso homogena populacija, spol žensk ne povezuje v skupino, ravno tako kot se moški ne povezujejo zgolj z namenom izvrševanja politične agende (Ford 2006, 131–134). Na odločitve žensk vplivajo tudi drugi dejavniki. Tako volivci z višjo izobrazbo lažje sprejemajo netradicionalistične pristope in enakost moških in žensk v družbi. Nasprotno pa bolj religiozni in starejši volivci podpirajo tradicionalne družbene vrednote, torej naj bi bila edina naloga žensk skrb za družino (Dolan 2004, 92–94).

7 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZASTOPANOST ŽENSK

V tem poglavju je poudarek na ključnih dejavnikih in njihovem vplivu na zastopanje in izvoljivost žensk v politično areno. Te ovire, s katerimi se srečujejo ženske, je leta 1995 v knjigi *The Political Role of Women* zajel Maurice Duverger. Bil je namreč prvi, ki je opozoril na problem zapostavljenosti žensk v politični sferi. Te dejavnike je mogoče razvrstiti v tri skupine (v Antić Gaber 1996, 173–189):

- **Nenaklonjenost volivcev do žensk kandidatk** in dajanje prednosti moškim kandidatom. Na drugi strani pa se ne sme spregledati tudi odnosa žensk do politike, ki jo vrednotijo kot »umazano«, zato tudi ne želijo vstopati vanjo. Sicer pa naj bi ženske bile tudi premalo izkušene, zato delo raje prepustijo bolj izkušenim moškim kolegom.
- **Zarota moških**- moški del populacije namreč z veliko težavo in precej nerad prepušča ženskam pomembna mesta. Govorimo predvsem o t.i. zaroti moških v strankarskem vrhu, ki za tesno zaprtimi vrati sestavlja kandidatne liste, na katere uvrsti zelo malo žensk.
- **Volilna zakonodaja**- nenaklonjenost določenih volilnih sistemov do izvolitev žensk. Številni avtorji argumentirajo, da največjo izvoljivost žensk omogoča proporcionalni volilni sistem. Seveda pa pripomorejo k temu tudi različni mehanizmi, kot so kvote, s katerimi se določi minimalni delež udeležbe spolov na kandidatnih listah na volitvah. Poleg ukrepov pozitivne diskriminacije² se omenja še finančna stimulacija strank kot dodatna spodbuda za politične stranke, ki kandidirajo ženske (Antić Gaber 1996, 173–189).

Te dejavnike razdelimo še na drugačne tri sklope, kjer se kot grozd splošnih dejavnikov omenja politično kulturo, aktivnosti družbenih gibanj, preference volivcev in značilnosti strankarskega sistema. Vendar pa je najbolj preučevan grozd političnih dejavnikov (nominacijski postopki, ideologija strank, stopnja proporcionalnosti, itd.), ki je v precejšnji meri odvisen od grozda družbenih dejavnikov (družbeni status žensk, stopnja izobraženosti žensk, itd.) (Fink Hafner in Krašovec 2004a, 103–104).

²Ukrepi pozitivne diskriminacije so tisti ukrepi, ki tistemu, ki je v politiki podprezentiran omogočijo doseči prag minimalne zastopnosti, ki je potrebna za to, da se njihov glas sploh sliši (kvote, vnaprej rezervirana mesta v političnih telesih) (Antić Gaber 1996, 183).

7.1 Politična kultura in vrednote

S sociološkega vidika naj bi si ženske v času t.i. krize jugoslovanske družbe uspele »izvoliti molk« in se izključiti iz javnega življenja, tudi iz političnega. Vendar pa se je ta izključenost žensk prenesla tudi v obdobje procesa demokratizacije družbe, kjer se je nanjo pozabilo, in se tega problema ni več obravnavalo kot javno vprašanje odločilnega družbenega pomena, temveč se je ta problem skrilo, potisnilo v zasebno sfero (Ule in drugi 1990, 3). In vendar je kljub tej izključenosti uspelo ženskam v 90. letih doseči nekaj pomembnih socialno-ekonomskih ukrepov, spodletelo jim je zgolj na področju zaposlovanja, saj je še vedno zaznati visoko stopnjo feminizacije poklicev. Bolj kot se bližamo vrhu piramide zaposlitev, manj žensk lahko zasledimo (Ule in drugi 1990, 60).

Politična kultura je torej eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na prisotnost žensk v politiki. Brezovšek (2005, 279) pojasnjuje, da s politično kulturo merimo stopnjo zainteresiranosti za politiko, poznavanje lokalne problematike, lokalno identiteto in zaupanje v predstavnike. Vendar pa je tudi politična kultura podvržena odvisnosti od drugih dejavnikov, kot je recimo politična socializacija, s katero posameznik oblikuje svoje politične vrednote (primarno v družini, šoli, prek množičnih medijev, političnih strank) (Krašovec 1999, 213–214).

Vsekakor so politične stranke tiste, ki jih je najtežje prepričati v pomembnost večje participacije žensk. Vendar pa stranke navsezadnje spoznajo, da bodo posledično imele večjo korist z volilnega vidika. Posledica tega dejanja bi bil tudi večji pritisk vlade in strank na spremembo politične kulture (Krašovec 1999, 225–227). Antić Gaber namreč meni, da so ravno tradicionalna stališča največja ovira za izvolitev žensk v parlament. *»Še več: politična kultura ostaja pomemben dejavnik tudi potem, ko se sprejmejo nekatere strukturne in institucionalne spremembe«* (Antić Gaber 2011, 239).

Družbena vloga žensk je torej ideološko pogojena. Vlogo moških se namreč vedno postavlja v javno življenje, ženske pa v zasebno, zato je ta preboj žensk v javno sfero veliko težji. Posredi so torej neke tradicionalne vrednote in po spolu specifična delitev dela. Tradicionalna vloga žensk je vloga matere, gospodinje, medtem ko je za moške rezervirana javna sfera, tudi delovanje v politiki (Kuhelj 1999, 75–80). *»Zato ni odveč ponovno opozoriti na stališče J.S. Milla o partnerstvu v zakonski zvezi povezanih svobodnih individuov, kjer opozarja, da se demokracija začne doma - v družini, in da je to temelj za izgradnjo demokratične družbe«* (Antić Gaber 1996, 175–176).

7.2 Vloga volilnega sistema

Šele od 80. let dvajsetega stoletja dalje je vpliv volilnega sistema postal prepoznaven pri raziskovanju udeležbe žensk v politiki. Postavi se torej vprašanje: Kako volilni sistem vpliva na zastopanost žensk? Ugotovili so, da ravno zvrst volilnega sistema ovira ali pospešuje vstop žensk v institucionalno politiko. Prišli so tudi do zaključka, da je sorazmerni proporcionalni volilni sistem tisti, ki omogoča ženskam večjo možnost za vstop v politično arena in je najbolj naklonjen večji izvoljivosti žensk (Bogdanor 1996, 127; Fink Hafner in Krašovec 2004a, 109). Prednost proporcionalnega volilnega sistema je namreč v tem, da se volivci odločajo za strankarsko listo in ne za posameznega kandidata. To pa pomeni tudi večjo prednost za ženske (Kuhelj 1999, 75).

Čeprav se je proporcionalni volilni sistem dolga leta označeval kot pozitiven dejavnik, ki dopušča večjo mobilizacijo žensk v fazi kandidiranja, pa se zadnje čase pojavljajo tudi argumenti proti njemu. Volilni sistem naj ne bi bil dejavnik, ki bi v zadostni meri pojasnjeval višjo udeležbo žensk v politiki. V raziskavah opravljenih v postsocialističnih državah so ugotavljali, da volilni sistem ne pojasnjuje »*nihanj v deležih žensk med izvoljenimi političnimi predstavniki*«. Uspešnost žensk je v proporcionalnih sistemih presenetljivo majhna, večjo uspešnost žensk pa so tako zabeležili v večinskih volilnih sistemih (Fink Hafner in Krašovec 2004a, 110–111).

Mnenja glede proporcionalnega sistema so precej razdvojena. Tudi Ribičič(1999) na eni strani omenja prednost proporcionalnega sistema z vidika odpravljanja podprezentiranosti, saj v teoriji omogoči ustrezno zastopanost žensk, medtem ko gre pri večinskem volilnem sistemu za zmago močnejšega kandidata. Vendar se na drugi strani zaveda, da v praksi proporcionalni sistem privede do izrazite podzastopanosti žensk, torej »*sam po sebi sprememb ne zagotavlja*« (Ribičič 1999, 155–157). Tudi na podlagi rezultatov raziskav opravljenih v Sloveniji so številni podvomili v pozitivne učinke proporcionalnega sistema, saj so občinske svetnice uspešnejše na volitvah v občinah z večinskim volilnim sistemom v primerjavi z kandidatkami v občinah s proporcionalnim sistemom (Fink Hafner in Krašovec 2004a, 118). Na podlagi vseh teh različnih mnenj lahko sklepam, da imajo ženske večjo možnost za izvolitev v predstavniška telesa na podlagi večinskega volilnega sistema, seveda ob upoštevanju številnih dodatnih elementov.

Mehanizem spolnih kvot

V okviru volilnega sistema je potrebno omeniti tudi pomemben ukrep spodbujanja ženske participacije, torej spolne kvote. Če je bilo še v 90. letih zaznati močno nasprotovanje spolnim kvotam, pa je stanje drugačno na začetku 21. stoletja, ko postanejo kvote zakonsko obvezne (Antić Gaber 2011, 233). Spolne kvote so definirane kot mehanizem, ki pripomore k rešitvi problema nizke zastopanosti žensk, učinkovite pa so tudi za uvajanje ustrezne zastopanosti preko sprememb notranjih pravil političnih strank. Seveda pa niso učinkovite same po sebi, temveč jih je potrebno kombinirati z ostalimi obstoječimi instrumenti, in upoštevati vpliv politične kulture, volilnega sistema ter strankarskih prioritiet (Ribičič 1999, 163–167; Antić Gaber 2011, 235).

Vendar pa vse države enakopravnost žensk ne zagotavljajo le z zakonsko določenimi kvotami, temveč poskušajo biti manj radikalne. Tako Dahlerup razvije dva model doseganja enakopravnosti spolov v politiki: ***A) postopni model***, ki se je uveljavil v skandinavskih državah, kjer je zviševanje deleža žensk potekalo počasi in preko dogovorjenih, ne zakonsko določenih kvot, in ***B) hitri model***, ki je značilen tudi za Slovenijo, kjer so se spremembe odvijale izredno počasi, zato je bil nujno potreben poseg države, z uzakonitvijo mehanizma kvot (Dahlerup 2006, v Antić Gaber 2011, 234).

Antić Gaber meni, da so uvedene kvote v Sloveniji vsekakor učinkovite na lokalni in nadnacionalni ravni. Spolne kvote so bile na lokalni ravni uvedene leta 2005. Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) pa določa, da o neenakopravnosti spolov govorimo, če je zastopanost enega spola nižja od 40%, in šele takrat se lahko sprejmejo začasni ukrepi, kot so spolne kvote (ZEMŽM, 7. člen). Spolne kvote sicer veljajo zgolj za občinske svetnice, tako je leta 2006 delež znašal 20%, leta 2010 pa že 30%, pri čemer se je delež izvoljenih svetnic iz 21,5% povzpел na 22,4% (Antić Gaber 2011, 235–236; Lubej Banjanac 2014).

7.3 Vloga političnih strank

Številne raziskave so pokazale, da prevlada moških med izvoljenimi kandidati ni posledica glasovanja volivcev, temveč posledica »strankarskih postopkov izbire kandidatov in kandidatk«. Torej ne gre za to, da volivci ne želijo voliti ženskih kandidatk, temveč so posredi odločitve strank, ki ne želijo na kandidatno mesto postavljati žensk. Zato so feministična gibanja v 70. letih zahtevala glas žensk pri sprejemanju odločitev in s tem ustvarila pritisk za spremembe na političnem dnevnem redu. Zahteve so zajemale spremembe notranjih strankarskih pravil, politične stranke pa so se zaradi pritiska volilnega telesa tudi odzvale (Lovenduski 1999, 34–35).

Seveda pa ne gre zgolj za strankarske postopke, temveč tudi za neprivlačnost nekaterih oblik strankarske politike s strani žensk, saj ne zastopajo njihovih interesov. V tem primeru pa je neuspeh ponovno na strani političnih strank samih, saj bi morale znati pritegniti tudi volivke. Od političnih strank je tudi odvisno katerih strategij za povečanje števila žensk se bodo poslužile. Pri tem veliko vlogo igra strankarska ideologija, saj levo usmerjene stranke raje uporabljajo strategije pozitivne diskriminacije, desno usmerjene stranke pa raje retorične strategije spodbujanja žensk, slednje pa tudi podpirajo bolj tradicionalne vrednote in poglede na vlogo žensk (Rule 1996, 144; Squires 2009, 262–263).

Obstaja pa še en razlog, zakaj politične stranke ne želijo postavljati na kandidatne liste ženskih kandidatk. Menda naj bi se bale t.i. ženske enotnosti. Napačno namreč sklepajo, da bi večje število žensk na odločevalskih pozicijah pripomoglo k večji enotnosti in lojalnosti spolni pripadnosti, posledica pa bi bil propad tradicionalnih strankarskih delitev. Stranke namreč nekaterih radikalnih sprememb ne marajo preveč. Seveda pa se v realnosti to ne zgodi, saj prevlada strankarska lojalnost (Krašovec 1999, 220–221).

»Politične stranke so organizacije, ki tako kot vse organizacije pri svojem delovanju zasledujejo postavljene cilje. Torej so tiste organizacije, ki iščejo volilno podporo in temu prilagajajo svoje delovanje ter organiziranost. Hkrati je potrebno upoštevati, da so to organizacije, ki se za spremembe v svojem delovanju in organiziranosti odločajo le, ko so se prisiljene prilagajati okolju in njegovim izzivom. Cilj strank je torej čim bolj uspešno volilno in organizacijsko preživeti. Da dosežejo ta dva cilja, so se pripravljene spreminjati in prilagajati okolju, vendar samo do stopnje, ki jim še omogoča čim uspešnejše doseganje teh ciljev«(Fink Hafner in Krašovec 2000, 144).

7.4 Pripravljenost žensk za kandidiranje

Pasivno volilno pravico, torej pravico kandidirati in biti izvoljen, imajo vsi državljani Slovenije, ki so stari vsaj 18 let in jim ni bila odvzeta poslovna sposobnost. Vendar pa pomembno vlogo odigrajo tudi selektorji. Vsekakor je prvi korak v selekciji kandidatov pripravljenost državljanov, da kandidirajo, sledi pa še pomembnejši korak, in sicer izbira selektorjev med tistimi kandidati, ki so se podali na to pot. Takšnih pa je bore malo.

Zakaj se torej posameznice in posamezniki odločijo za kandidaturo? Zaslediti je mogoče predvsem dva razloga: A) posameznik mora imeti določene vire, kot so čas, finančna sredstva in izkušnje, B) in motivacijo za politično delovanje, torej določene ambicije in želje, ki bi jih rad izpolnil, ali pripadnost določeni družbeni skupini, ki bi jo rad zastopal. Seveda pa na oba razloga vpliva še več dejavnikov, kot so izobrazba, zaposlitev, politična ideologija in vrednote, ki predvsem na ženske delujejo negativno (Krašovec in Fink Hafner 2004b, 77–78).

Dejstvo je vsekakor tudi, da so ženske v primerjavi z moškimi bistveno manj pripravljene kandidirati. Na drugi strani pa tudi same pri izbiri kandidatov delujejo samodiskriminacijsko, saj raje dajejo prednost političnim izkušnjam, kar je asociacija na uspešnejše moške kandidate. Lahko rečemo, da so ženske zapadle v nekakšen začaran krog diskriminacije in izključevanja žensk iz političnega okolja (Krašovec in Fink Hafner 2004b, 96). Seveda pa je pomemben negativen učinek na delež žensk v predstavniških telesih imela tudi profesionalizacija politične kariere, saj so ženske imele veliko manj izkušenj. Pojavil se je torej razkorak med glavnim selekcijskim merilom političnih strank - političnimi izkušnjami in samo stopnjo izkušenosti žensk. To pa je izrazito poslabšalo možnosti za ženske, ki so želele kandidirati (Krašovec in Fink Hafner 2004b, 81).

Vendar tudi ob upoštevanju vseh teh dejavnikov še vedno lahko ugotovljamo, da se »kandidacijski postopki obotavljajo pri izbiri žensk za kandidatke« (Bogdanor 1996, 129). Bogdanor tako predstavi tudi svoj pogled na ta problem, ko pravi, da predsodki do ženskih kandidatk ne izvirajo s strani selektorjev, ampak naj bi le-ti zgolj predpostavljali, da bodo imeli predsodke volivci. To pa je tudi razlog, da ne predlagajo kandidatke. Bojijo se namreč izgube pomembnih glasov volivcev, zato tudi raje izberejo varnega moškega kandidata, ki bo prinesel stranki večjo podporo in bolj ustrezal volivcem (Bogdanor 1996, 129).

8 ŽENSKE NA ŽUPANSKI FUNKCIJI V SLOVENIJI

Glavni namen diplomskega dela je pripraviti primerjalni prikaz rezultatov lokalnih volitev v obdobju 1994–2014, torej od ponovne vzpostavitve lokalne samouprave do zadnjih izvedenih volitev. V tem delu se bom torej osredotočila na volitve županov, pri čemer me je zanimalo v kolikšni meri se ženske poslužujejo uresničevanja svoje pasivne volilne pravice, torej koliko žensk je v resnici pripravljenih kandidirati na mesto županje in koliko jih je potem dejansko izvoljenih. Osredotočila pa sem se na enajst mestnih občin, saj je število prebivalcev v le-teh občutno večje v primerjavi z navadnimi občinami. Na podlagi tega dejstva, in po pričevanjih o manj tradicionalističnih vrednotah v teh občinah, sem sklepala, da bi morale biti število kandidatk veliko večje v teh občinah, posledično pa tudi število izvoljenih žensk. V mestnih občinah ima namreč po mnenju Guček in Oblak (1996, 492) funkcija županje oz. župana vsekakor širši družbeni vpliv. V skladu s tem dejstvom sem v empiričnem delu primerjala mestne občine z vsemi občinami v Sloveniji.

Podatke za empirični del sem pridobila na spletni strani Državne volilne komisije, kjer so zbrani podatki o vseh kandidatih po posameznih občinah ter o izvoljenih posameznikih. Izjema so zgolj lokalne volitve 1994, saj Državna volilna komisija teh podatkov ne poseduje, zato sem si pomagala z že opravljeno analizo »Slovenske volitve leta 1994: primerjava kandidatur in izvolitev po spolu«, ki sta jo leta 1996 pripravili Danica Guček in Tanja Oblak.

8.1 Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 1994

Na volitvah, ki so potekale decembra 1994 lahko iz analize, ki sta jo opravili Guček in Oblak, ugotovim, da se je v celotni Sloveniji za mesto župana potegovalo 635 kandidat in kandidatov. Od tega je bilo skupno 74 kandidatov za župana v mestnih občinah (glej Tabela 8.3). Presenetli pa vsekakor dejstvo, da so bile samo 3 kandidatke (4%), nobena kandidatka pa ni bila izvoljena za županjo (Guček in Oblak 1996, 491).

Torej gre vsekakor za nizko zastopanost žensk na teh lokalnih volitvah za mesto županje. Vseh kandidatov za župana oz. županjo na državni ravni je bilo kar 635, od tega je bil delež žensk, ki so kandidirale v mestnih občinah, zgolj 0,5%, ostalih 5% žensk pa je kandidiralo v ostalih 136-ih občinah. Če torej primerjam mestne občine z navadnimi občinami, lahko opazim precejšnjo razliko v številu kandidatk – 3 kandidatke napram 28 kandidatkam.

Stopnja ženskih kandidatk v mestnih občinah je presenetljivo nizka, v primerjavi z ostalimi občinami. Po tej analizi so se te tri ženske v mestnih občinah potegovala za župansko funkcijo v Murski Soboti, Novem mestu in na Ptuju. Dve od omenjenih žensk sta se potegovali na Združeni listi socialnih demokratov (ob 8 moških kandidatih) ter ena kandidatka na listi Slovenske nacionalne desnice (ob enem moškem kandidatu) (Guček in Oblak 1996, 491–493).

Na teh prvih lokalnih volitvah sta bili izvoljeni samo dve ženski, vendar nobena v mestnih občinah. Lahko pa opazim precejšnje zanimanje za župansko funkcijo, saj se je za eno župansko mesto potegovalo 4,3 kandidatov. To naj bi bil tudi razlog, da je večina občin v letu 1994 dobila županjo/župana šele v drugem krogu volitev (Kontelj in drugi 2007, 6).

Tabela 8.3: Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk na lokalnih volitvah leta 1994

	Skupno število kandidatov	Moški kandidati	Ženske kandidatke
Mestne občine	74	71 (96%)	3 (4%)
Druge občine	561	533 (95%)	28 (5%)
Republika Slovenija	635	604 (95%)	31 (4,88%)

Vir: Guček in Oblak (1996, 491).

8.2 Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 1998

Na lokalnih volitvah novembra 1998 se je potegovalo za župansko mesto skupno 56 kandidatov in kandidatke v enajstih mestnih občinah. Kandidatov vseh občin v Republiki Sloveniji je bilo 750, od tega 53 kandidatke (7,1%). Izvoljenih pa je bilo kar 8 županov, kar je precej več kot leta 1994, ko sta bili izvoljeni samo dve županji (glej Tabelo 8.4) (Kontelj in drugi 2007, 6). Povprečno število kandidatov, ki so se potegovali za župansko funkcijo v mestnih občinah, je znašalo 5,1. Skupno število kandidatov pa je bilo 56, in sicer največ (10) se jih je potegovalo za župansko funkcijo v Ljubljani, najmanj (2) kandidata pa v Murski Soboti (glej Graf 8.1).

Tabela 8.4: Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatke v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 1998

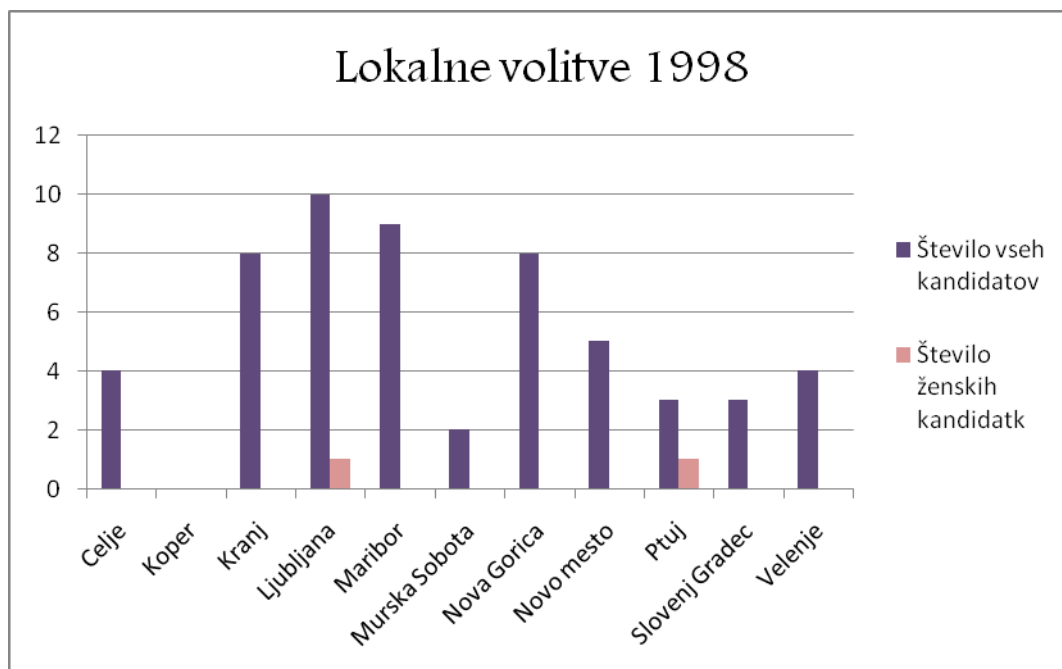
	Mestne občine	Republika Slovenija
Skupno število kandidatov	56	750
Moški kandidati	54 (96,4%)	697 (92,9%)
Ženske kandidatke	2 (3,6%)	53 (7,1%)
Število izvoljenih žensk na župansko funkcijo	1	8 (4,2%)

Vir: Državna volilna komisija (1998).

In če so se še leta 1994 potegovali za županski naziv tri kandidatke, so bile leta 1998 samo še dve. Prva se je za ta naziv potegovala v Ljubljani (poleg 9 kandidatov), druga pa v Ptuj (ob 2 kandidatih), pri čemer je prvo predlagala Liberalna demokracija Slovenije, drugo pa Združena lista socialnih demokratov.

Je pa bila tega leta izvoljena županja, in sicer v mestni občini Ljubljana. To je bila Viktorija Potočnik, ki jo je predlagala politična stranka Liberalna demokracija Slovenije.

Graf 8.1: Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 1998

Vir: Lastna analiza.

8.3 Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2002

Na lokalnih volitvah izvedenih novembra 2002 se je za mesto župana v mestnih občinah potegovalo 71 kandidatov, število žensk pa je skoraj skokovito naraslo na 14 kandidatk (19,7%). Na ravni celotne Slovenije je bilo vseh kandidatov kar 724, od tega 77 kandidatk (10,6%). Izvoljenih pa je bilo samo 11 županj v 193 občinah. Ugotovim lahko, da je v primerjavi z letom 1998 število žensk v mestnih občinah precej naraslo, z 2 na 14 kandidatk (oz. s 3,6 % na 19,7%). Sicer pa je lahko to deloma posledica splošnega stanja, torej večjega skupnega števila kandidatov (glej Tabelo 8.5).

Je pa bila tega leta ponovno izvoljena v mestnih občinah ena županja, in sicer v Ljubljani. To je bila Danica Simšič, ki jo je predlagala Združena lista socialnih demokratov.

Tabela 8.5: Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2002

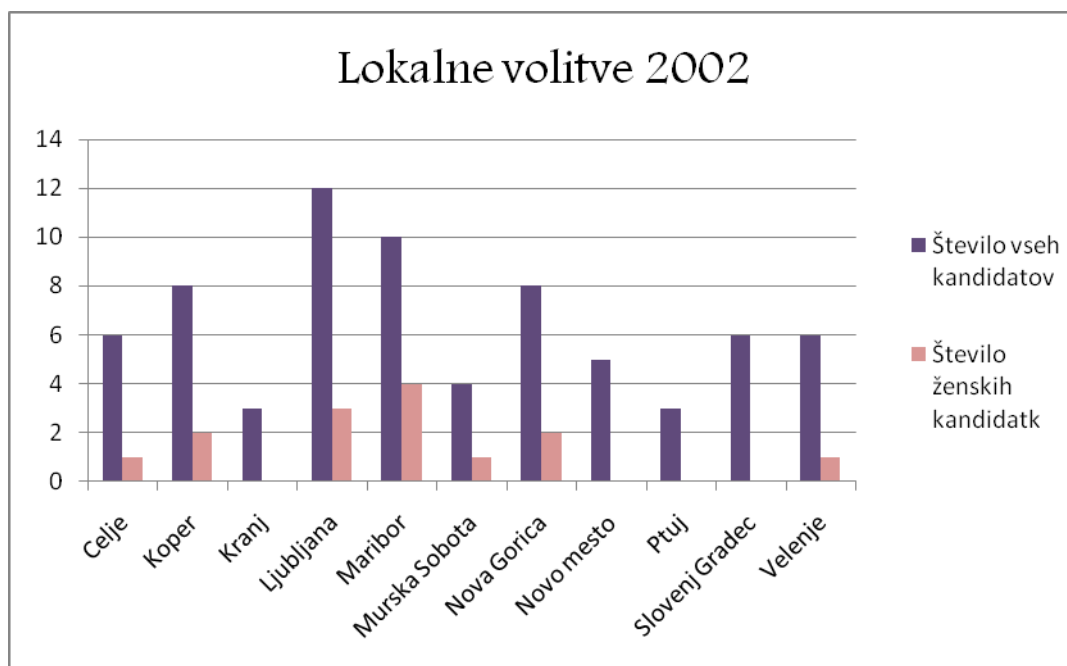
	Mestne občine	Republika Slovenija
Skupno število kandidatov	71	724
Moški kandidati	57 (80,3%)	647 (89,4%)
Ženske kandidatke	14 (19,7%)	77 (10,6%)
Število izvoljenih žensk na župansko funkcijo	1	11 (5,7%)

Vir: Državna volilna komisija (2002).

Povprečno število kandidatov za župansko mesto v mestnih občinah je 6,5. Največ kandidatov vsekakor lahko zasledim v mestni občini Ljubljana (12), najmanj pa v mestni občini Kranj in Ptuj (3). Tudi kandidatke so razporejene različno po občinah. Največ kandidatk je tako v mestni občini Maribor in sicer 4 (poleg 6 kandidatov), sledi pa Ljubljana z 3 kandidatkami (poleg 9 kandidatov). Občini Koper in Nova Gorica sta imeli po dve kandidatki, občine Celje, Murska Sobota in Velenje pa po eno kandidatko. Torej so brez ženskih kandidatk ostale samo Kranj, Ptuj, Novo mesto in Slovenj Gradec (glej Graf 8.2).

Če se osredotočim še na predlagatelje ženskih kandidatk, lahko opazim, da je bilo največ kandidatk predlaganih s strani Združene liste socialnih demokratov (3 kandidatke v Celju, Ljubljani in Murski Soboti), in s strani politične stranke Naprej Slovenija (3 kandidatke v Kopru, Novi Gorici in Velenju). Zanimiva pa je podpora kandidatke v Mariboru, in sicer s strani stranke Glas žensk Slovenije, ki je nastala kot stranka, skozi katero ženske lahko izražajo svoja stališča in mnenja in se tudi lažje vključijo v politiko. V tej stranki poudarjajo predvsem pozitivno diferenciacijo, torej težijo k enakosti z izpostavljanjem razlik, s poudarjanjem ženske drugačnosti in s tem njihove prednosti pri uvajanju sprememb v smeri drugačne, boljše politike (Glas žensk Slovenije, 2003).

Graf 8.2: Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2002

Vir: Lastna analiza.

8.4 Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2006

Na volitvah v mestnih občinah, ki so potekale oktobra in novembra 2006, je bilo število kandidatov še večje kot prejšnje leto, in sicer skupno kar 85 kandidatov in kandidatk. Vendar pa je število kandidatk upadlo, in sicer se jih je potegovalo za župansko funkcijo zgolj 8 (9,4%), skoraj polovica manj kot leta 2002 (glej Tabela 8.6). Vendar, če sta bili na prejšnjih volitvah leta 1998 in 2002 izvoljeni dve županji, v tem letu ni bila izvoljena nobena.

Na ravni Slovenije je bilo kar 847 kandidatov in kandidatk, ki so se potegovali za župansko mesto, od tega sicer zgolj 91 ženskih kandidatk (10,7%). Za županjo pa je bilo izvoljenih 7 kandidatk v 210 slovenskih občinah. Če primerjam z volitvami leta 2002, ko je bilo v 193 občinah izvoljenih 11 županj, kandidatk pa je bilo 77 (10,6%). Torej se je s povečanjem števila občin povečalo tudi število kandidatk, vendar gre za skoraj enak delež kandidatk, odstopanje je zgolj 0,1%. Kljub temu pa se število izvoljenih županj ni povečalo, temveč zmanjšalo iz 11 županj (5,7%) leta 2002 na 7 županj (3,3%) leta 2006.

Tabela 8.6: Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2006

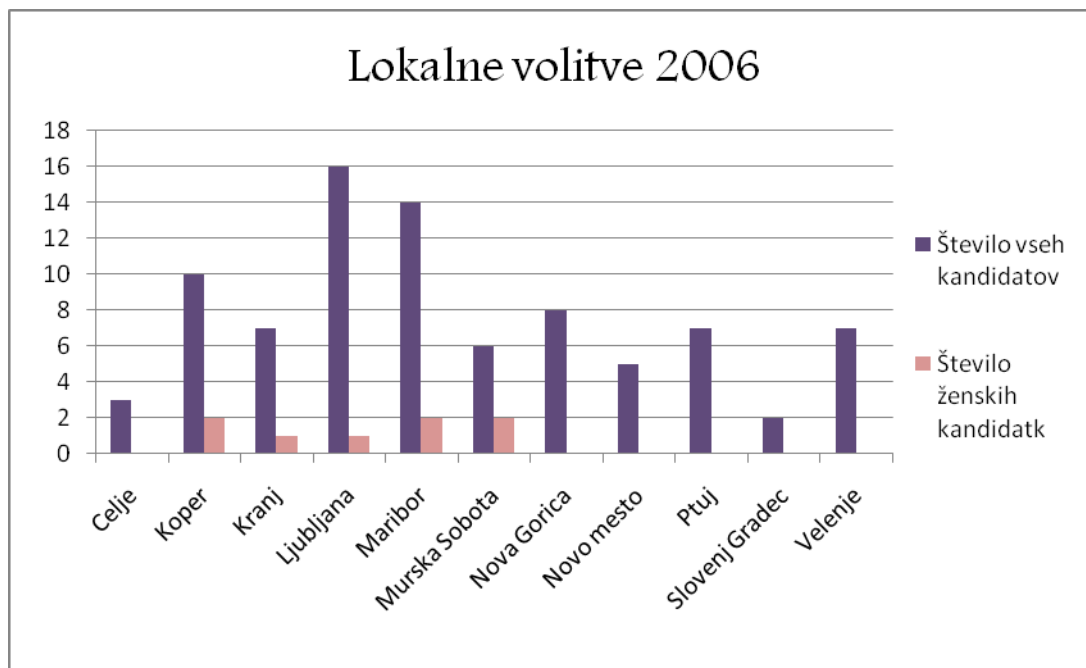
	Mestne občine	Republika Slovenija
Skupno število kandidatov	85	847
Moški kandidati	77(90,6%)	756 (89,3%)
Ženske kandidatke	8 (9,4%)	91 (10,7%)
Število izvoljenih žensk na župansko funkcijo	/	7 (3,3 %)

Vir: Državna volilna komisija (2006).

Povprečno število kandidatov za župansko mesto v mestnih občinah je znašalo 7,7. Vendar je znašalo v določenih mestnih občinah število kandidatov malo nad povprečjem, saj je največ kandidatov in kandidatk tekmovalo v mestni občini Ljubljana (16 kandidatov), sledil pa je Maribor s 14 kandidati. Najmanj kandidatov pa zasledim v mestni občini Slovenj Gradec, in sicer samo 2 kandidata. Če se ozrem še k številu kandidatk, lahko ugotovim, da sta se po 2 kandidatki pojavili v Kopru, Mariboru, Murski Soboti, po ena kandidatka pa v Kranju in Ljubljani (glej Graf 8.3).

Kandidatke so bile predlagane iz zelo raznolikih političnih strank, in sicer Liberalne demokracije Slovenije in Slovenske nacionalne stranke (Koper), Zelenih Slovenije in Aktivne Slovenije (Maribor), Socialnih demokratov in EU demokratov Slovenije (Murska Sobota), in Slovenske demokratske stranke (Kranj). V Ljubljani pa je ponovno kandidirala Danica Simšič, ki so jo podprli Socialni demokrati. Vsekakor lahko potrdim v literaturi navedeno ugotovitev, da je največ kandidatk predlaganih s strani bolj liberalnih, levo usmerjenih strank, kot so Zeleni Slovenije, Liberalna demokracija Slovenije in Socialni demokrati. Podobno sliko je mogoče opaziti tudi na prejšnjih volitvah leta 2002, ko sta največ kandidatk predlagali Združena lista socialnih demokratov in Naprej Slovenija.

Graf 8.3: Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2006

Vir: Lastna analiza.

8.5 Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2010

Na županskih volitvah v mestnih občinah, ki so potekale oktobra 2010, je število kandidatov in kandidatk rahlo upadlo. Skupno število kandidatov, ki so se potegovali za župansko mesto je bilo 69, od tega 14 ženskih kandidatk (20,3%), kar pomeni, da se je število kandidatk ponovno izenačilo s tistim iz leta 2002, čeprav je delež za manj kot odstotek večji (19,7% kandidatk). Vsekakor pa je ta rezultat popravil stanje prejšnjih volitev 2006, ko je bilo kandidatk zgolj 8 (9,4%). Tudi na volitvah izvedenih leta 2010 ni bila v enajstih mestnih občinah izvoljena nobena kandidatka za županjo (glej Tabelo 8.7). Potrebno pa je še omeniti, da volitve v mestni občini Koper niso potekale leta 2010, temveč so bile izvedene naknadno leta 2011.

Stanje pa je malo drugačno na ravni Slovenije, torej če upoštevam rezultate v vseh 211 občinah. Tako je skupno tekmovalo 783 kandidatov in kandidatk, od tega 94 kandidatk (12%). Za županjo pa je bilo izvoljenih 10 ženskih kandidatk, kar znaša 4,7%. Torej samo nekoliko več kot leta 2006, ko je bilo 91 kandidatk (10,7%) in izvoljenih 7 županj(3,3%).

Tabela 8.7: Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2010

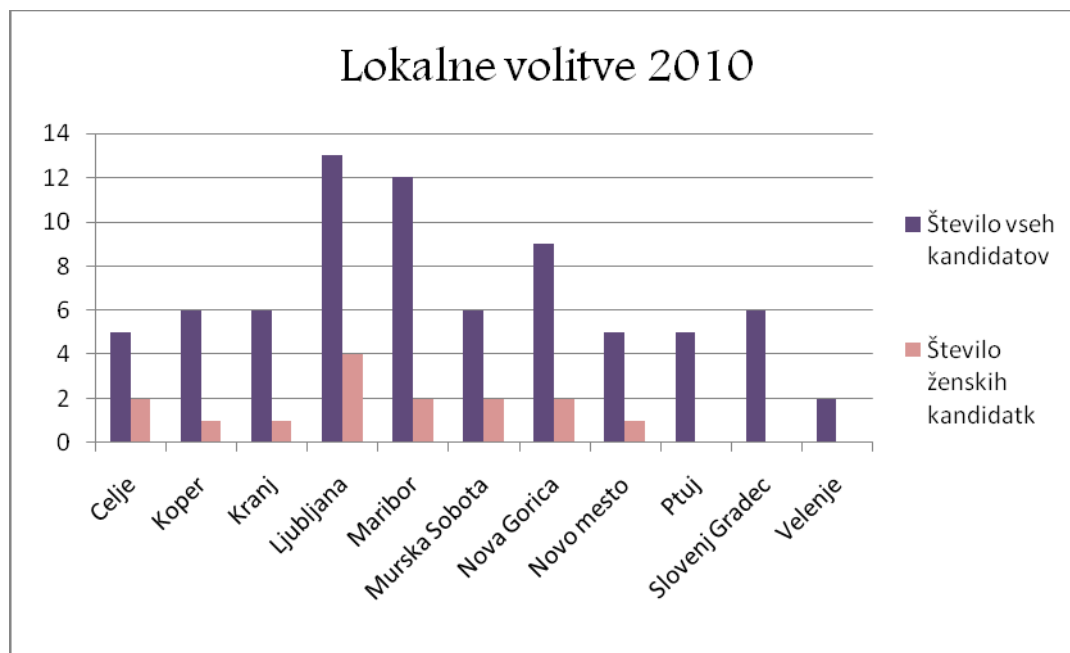
	Mestne občine	Republika Slovenija
Skupno število kandidatov	75	783
Moški kandidati	60(80%)	689 (88%)
Ženske kandidatke	15 (20%)	94 (12%)
Število izvoljenih žensk na župansko funkcijo	/	10 (4,7%)

Vir: Državna volilna komisija (2010).

Če se osredotočim še na samo število kandidatov in kandidatk v posameznih mestnih občinah lahko ugotovim, da je bilo največ kandidatov ponovno v dveh mestnih občinah, in sicer v Ljubljani (13) in v Mariboru (12) (glej Graf 8.4). Najmanj kandidatov pa je bilo v Velenju (2). Povprečno število kandidatov, ki se je potegovalo za župansko mesto torej znaša 6,3. Največ kandidatk se je potegovalo za župansko funkcijo v mestni občini Ljubljana, in sicer 4 kandidatke. Sledijo pa po dve kandidatki v občini Celje, Maribor, Nova Gorica, in pa Kranj, Murska Sobota ter Novo mesto z eno kandidatko.

Pa si pogledajmo še, kdo so bili predlagatelji kandidatk po posameznih občinah. V Celju sta kandidatki podprli Liberalna demokracija Slovenije in Socialni demokrati, v Kranju je kandidatka (Hermina Krt) prišla s podporo volivcev celo v drugi krog volitev, vendar izgubila s 44,93% glasov napram 55,07% glasov nasprotnika. V Ljubljani, kjer je bilo kandidatk največ, so bile predlagateljice Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija, Socialni demokrati in DeSUS. Maribor in Murska Sobota sta bila najbolj levo usmerjena, saj sta kandidatki v Mariboru podprli Zeleni Slovenije in Glas žensk Slovenije, v Murski Soboti pa Stranka ekoloških gibanj Slovenije in Neodvisna stranka Pomurja. Ponovno se je v Novi Gorici uspelo v drugi krog uvrstiti kandidatki (Darinka Kozinc), ki so jo predlagali Socialni demokrati, vendar je izgubila s 35,89% glasov napram 64,11% glasov. V Novem mestu pa je imela ena kandidatka podporo Socialnih demokratov, Liberalne demokracije Slovenije in DeSUS-a.

Graf 8.4: Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2010

Vir: Lastna analiza.

8.6 Analiza lokalnih volitev v mestnih občinah leta 2014

Na županskih volitvah leta 2014 pa je število kandidatov v mestnih občinah precej naraslo, saj je kandidature vložilo kar 92 kandidatov in kandidatk. To je pravzaprav v celotnem preučevanem obdobju največje število kandidatov, kar jih je kandidiralo v mestnih občinah. Posledično pa je tudi število kandidatk precej večje, in sicer kar 18 kandidatk (19,56%). Število torej iz vsakih volitev narašča. Vendar kljub veliko večjemu deležu ženskih kandidatk, nobeni ni uspelo pridobiti večine glasov, ki bi ji prinesla zmago na volitvah (glej Tabelo 8.8).

V vseh 212 slovenskih občinah je bilo skupno število kandidatov za župana 811, od tega pa je delež kandidatk znašal 108 (13,3%). Za županjo je bilo izvoljenih 16 kandidatk (7,54%), kar je daleč največje število izvoljenih kandidatk na župansko funkcijo v celotnem obdobju samostojne Slovenije.

Tabela 8.8: Število in delež moških kandidatov in žensk kandidatk v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2014

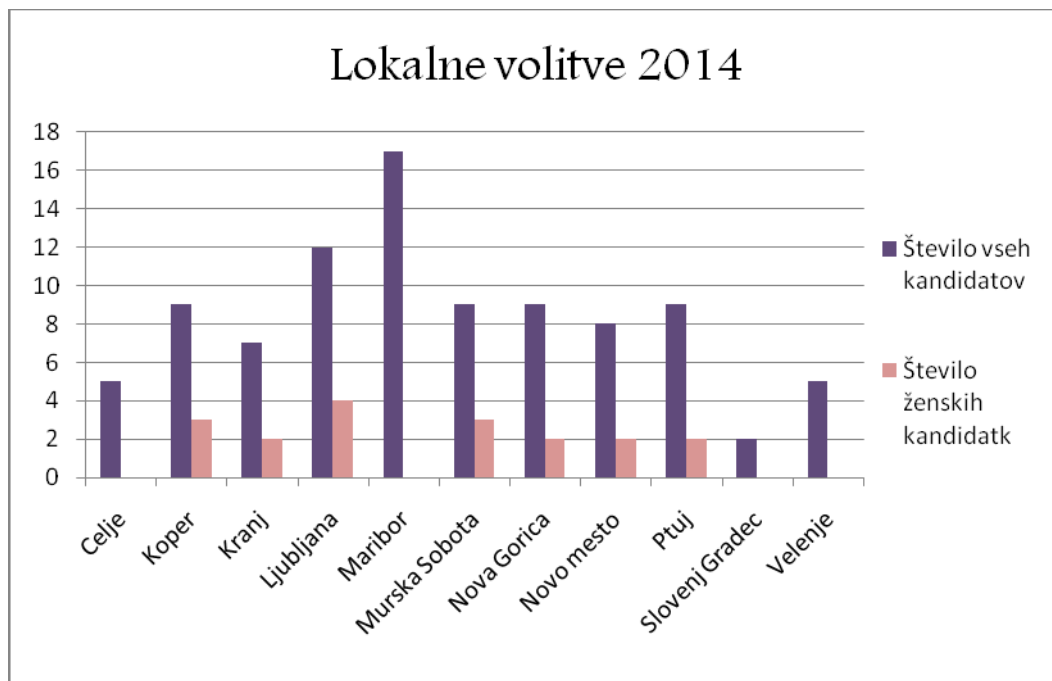
	Mestne občine	Republika Slovenija
Skupno število kandidatov	92	811
Moški kandidati	74 (80,43%)	703 (97,78%)
Ženske kandidatke	18 (19,56%)	108 (13,3%)
Število izvoljenih žensk na župansko funkcijo	/	16 (7,54%)

Vir: Državna volilna komisija (2014).

Če namenim še nekaj besed samemu številu kandidatov moram najprej omeniti, da je povprečno število kandidatov, ki so se potegovali za župansko mesto v mestnih občinah znašalo 8,4. Daleč največ kandidatov in kandidatk se je potegovalo za županski položaj v Mariboru (17), sledila pa je Ljubljana (12). Najmanj kandidatov in kandidatk pa je mogoče zaslediti v Slovenj Gradcu (2). Nenavadno pa je dejstvo, da se ta slika ne odraža na številu kandidatk v posameznih občinah. V Mariboru s skupno 17 kandidati namreč ni bilo niti ene ženske kandidatke. Največ kandidatk torej lahko zasledimo v Ljubljani (4), sledijo pa Koper in Murska Sobota z 3 kandidatkami, ter Kranj, Nova Gorica, Novo mesto in Ptuj s 2 kandidatkami (glej Graf 8.5).

Pa si pogledajmo še predlagatelje teh 18 kandidatk po posameznih mestnih občinah. Največ kandidatk so podprli Socialni demokrati (tri kandidatke v Ljubljani, Novem mestu in Ptuj), pri čemer se je Mileni Kramar Zupan iz Novega mesta uspelo uvrstiti celo v drugi krog volitev, kar je sicer zelo redko opaziti, vendar je izgubila s 40,55% glasov napram 59,45%. Sledi Slovenska demokratska stranka (SDS), ki je ravno tako predlagala tri kandidatke (v Kopru, Novi Gorici in Ptuj) in pa Slovenska ljudska stranka s tremi kandidatkami (v Kopru, Murski Soboti in Ptuj). Dve kandidatki pa je predlagala tudi politična stranka Naprej Slovenija (v Kranju in Ljubljani).

Graf 8.5: Grafični prikaz števila kandidatk in kandidatov v mestnih občinah na lokalnih volitvah leta 2014

Vir: Lastna analiza.

8.7 Skupne ugotovitve

Tabela 8.9: Primerjava števila kandidatov in kandidatk ter izvoljenih županov v mestnih občinah po posameznih lokalnih volitvah v obdobju 1994-2014

	Število občin	Število vseh kandidatov za župana	Število kandidatk	Odstotek kandidatk	Število izvoljenih kandidatk za županjo
1994	147	74	3	4%	/
1998	192	56	2	3,6%	1
2002	193	71	14	19,7%	1
2006	210	85	8	9,4%	/
2010	211	75	15	20%	/
2014	212	92	18	19,56%	/

Vir: Lastna analiza.

Iz opravljene analize posameznih lokalnih volitev v obdobju 1994–2014 v mestnih občinah lahko podam naslednje ugotovitve (glej Tabela 8.9):

- Ni mogoče govoriti o sorazmernem naraščanju števila kandidatov, vendar pa število narašča na vsakih drugih izvedenih volitvah, in sicer do 92 kandidatov leta 2014. Podobno se dogaja tudi pri številu kandidatk, saj so bile leta 1994 zgolj 3 kandidatke (4%), in leta 1998 samo 2 (3,6%), vendar pa število postopoma narašča. Leta 2010 je bilo tako 15 kandidatk (20%) in leta 2014 že 18 kandidatk (19,56%). Skupno je torej bilo v mestnih občinah 60 kandidatk. Pri določanju deležev je sicer potrebno upoštevati tudi spreminjanje števila občin, od 147 občin leta 1994 do 212 občin leta 2014. Seveda pa še nismo dosegli tiste kritične točke zastopanosti, ki sicer velja za občinske svetnice, in je znašala leta 2010 30%. Vendar pa delež kandidatk vsekakor počasi vedno bolj narašča. Podobno stanje se odraža tudi na ravni Slovenije, saj se število kandidatk zelo počasi povečuje, od zgolj 31 kandidatk leta 1994 (4,88%) pa do 108 kandidatk leta 2014 (13,3%). Omenim lahko še, da je bilo največ kandidatk v obdobju 1998–2014 v mestni občini Ljubljana (13), najmanj pa v občini Velenje (1). Edina negativna izjema pa je Slovenj Gradec, ki v 20 letih ni imel nobene kandidatke za županske volitve (Priloga B).

- Zaskrbljujoče pa je stanje izvoljenih kandidatk za županje. V zadnjih 20 letih sta bili v mestnih občinah izvoljeni zgolj dve županji, Viktorija Potočnik leta 1998, in Danica Simšič leta 2002. Prvi je uspel velik dosežek, saj sta bili tistega leta zgolj dve kandidatki in je torej edini uspelo dobiti zadostni delež glasov. V drugem primeru pa je bilo kandidatk 14, vendar je dosežek še vedno velik. Presenetljivo pa je, da kljub povečanju deleža kandidatk na 20% v letu 2002, 2010 in 2014, nobena ni uspela zasesti županskega sedeža.

Je pa stanje malenkost drugačno pri sami izvolitvi županj na ravni celotne države, saj sta bili že leta 1994 izvoljeni 2 županji (1,4%) v 147 občinah, leta 2014 pa celo 16 županj (7,54%) v 212 občinah. Število županj se povečuje, čeprav je bilo zaznati rahel upad leta 2006 (3,3%). Skupaj je bilo v Sloveniji izvoljenih 52 županj. Izvoljivost žensk je torej dejansko večja v navadnih, manjših občinah, kjer je bilo izvoljenih 50 županj, v mestnih občinah pa zgolj 2 županji (Priloga A).

- Čeprav osrednji namen diplomskega dela ni bilo preučevanje strankarske pripadnosti posameznih kandidatk, pa je bilo mogoče skozi teoretično podlago kot pomemben dejavnik zaslediti tudi vpliv strank, predvsem v vlogi selektorja in predlagatelja kandidat in kandidatov. Manjši delež postavljenih kandidat naj bi bil torej posledica strankarskih postopkov izbire kandidatov na volitvah. Kandidatkam naj bi bile bolj naklonjene levosredinsko usmerjene stranke, saj desničarske v večji meri zagovarjajo tradicionalne vrednote. Vsekakor je bilo ta vpliv zaznati tudi na volitvah v mestnih občinah, saj je največ kandidat predlagala levo usmerjena Združena lista socialnih demokratov oz. kasneje Socialni demokrati, sledi pa Liberalna demokracija Slovenije in Naprej Slovenija. Nekaj kandidat so predlagali tudi Zeleni Slovenije in pa Glas žensk Slovenije, kar se tudi sklada z omenjeno tezo. Seveda pa so kandidatke predlagale tudi druge politične stranke, vendar v manjši meri, in sicer DeSUS, Slovenska demokratska stranka in Slovenska ljudska stranka.

9 ZAKLJUČEK

Kot je bilo mogoče ugotoviti skozi celotno teoretično podlago, lahko resnično še vedno govorim o komaj zaznani zastopanosti žensk v politični areni. Seveda pa iz ugotovitev lastne analize lahko podobno sliko prezrcalim tudi na lokalno raven. Na to izredno majhno vključevanje žensk v politiko vpliva veliko dejavnikov, različni avtorji pa kot bistvenega pomena omenjajo predvsem apolitičnost žensk, saj je prvotno mnenje žensk o politiki navadno odklonilno in nasprotujoče. Veliko žensk namreč dojema politiko kot umazano igro, ki je ne želijo igrati. Potem pa sem lahko skozi teorijo zaznala cele sklope drugih dejavnikov. Na prvem mestu je sama politična kultura in družbena socializacija, ki deluje na ženske izključujoče že od njihovih otroških let, ko jih učijo, da je mesto žensk v zasebnosti, ne pa v javnem življenju, ki je rezervirano zgolj za moške. Na samo politično socializacijo pa vplivajo tudi politične stranke kot glavni selektorji na lokalnih volitvah, ki neradi podpirajo ženske in jih ne uvrščajo na kandidatne liste, predvsem zaradi strahu pred izgubo pomembnih volilnih glasov. Na drugi strani tudi ženske niso pripravljene kandidirati. Opaziti pa ni tudi neke enotnosti in podpore med ženskami iz enega ali drugega političnega bloka. Ženske namreč v politiki delujejo kot moški, torej prevlada strankarska ideologija, ne pa spolna identifikacija. Kot glavni dejavnik, ki ovira ženske, pa se največkrat omenja volilni sistem, ki sicer v primeru županskih volitev po mojem mnenju ne igra pomembne vloge. Je pa zato ključnega pomena pri volitvah občinskih svetnikov. Pa še glede tega se zadnje čase pojavljajo nestrinjanja.

Zastavljeni cilj diplomskega dela je bil torej ugotoviti, kako se je delež ženskih kandidatk spreminjal skozi dvajsetletno obdobje, in sicer na primeru slovenskih mestnih občin. Deleža izvoljenih županov v mestnih občinah dejansko ni mogoče preučevati, saj sta bili od 1994–2014 izvoljeni zgolj dve županji. Leta 1998 je bila v Ljubljani izvoljena Viktorija Potočnik, leta 2002 pa ravno tako v Ljubljani izvoljena Danica Simšič. Lahko pa sem se osredotočila na kandidatke, katerih število se počasi, vendar ne na vsakih volitvah, povečuje. Leta 1994 so bile zgolj 3 kandidatke, leta 1998 zgolj 2 kandidatki, nato je leta 2002 število naraslo na 14 kandidatk in že naslednje volilno leto upadlo na 8 kandidatk. Leta 2010 število ponovno poskoči na 15 kandidatk, leto 2014 pa je bilo rekordnih 18 kandidatk. Deleži ženskih kandidatk niso presegli 20% zastopanosti. Delež je sicer naraščal, od 4% leta 1994 oz. 3,6% leta 1998, na kar 19,7% leta 2002. Kot že omenjeno je leta 2006 sledil padec na 9,4%, nato pa leta 2010 in 2014 govorimo o skoraj 20% deležu. Bolj realen je prikaz na ravni celotne

Slovenije, kjer je število kandidatk sorazmerno naraščalo, od 31 kandidatk leta 1994 na 108 kandidatk leta 2014, oz. od 4,88% leta 1994 na 13,3% leta 2014. Pa tudi delež županj počasi narašča, in sicer smo imeli leta 1994 zgolj 2 županji, leta 2014 pa že 16 županj (Priloga A). Vsekakor ne morem trditi, da so županje izvoljene sorazmerno z deležem kandidatk postavljenih na kandidatnih listah.

Lahko torej potrdim hipotezo, ki sem si jo zastavila na samem začetku in, ki se glasi: *»Število kandidatk za župansko funkcijo se v slovenskih mestnih občinah z vsakimi lokalnimi volitvami povečuje«*. Sicer ni mogoče govoriti o premo sorazmernem povečevanju števila kandidatk, vendar pa število vendarle počasi narašča, z nekaj naključnimi padci. Ravno tako ne morem govoriti o korelaciji števila kandidatk na županskih volitvah z številom izvoljenih kandidatk za županje.

Problem neenakopravnosti spolov dejansko še dandanes ni rešen, kljub prizadevanjem vlade, političnih strank in nekaterih nevladnih organizacij. Še vedno ne moremo reči, da so ženske že dosegle politično, družbeno, ekonomsko enakost. Kljub temu, da se z zakoni zagotavlja določene deleže ženskih predstavnic in kljub spolnim kvotam na kandidatnih listah, te rešitve same po sebi niso učinkovite. Že sam sistem spolnih kvot, ki sicer niso uvedene v volilni sistem županskih volitev, je dokaj nepravičen, ko govori o najmanj 30% deležu žensk na kandidatnih listah. Kot prvo bi morali zagotoviti enakost žensk in večjo stopnjo ozaveščenja javnosti o pomenu uravnotežene zastopanosti žensk in moških. Večji poudarek pa bi vsekakor moral biti na procesu družbene socializacije otrok, ki bi jih morali že od malih nog učiti o enakosti in enakopravnosti, ne pa o spolnih delitvah. Ženskam pa nameniti več priložnosti tudi z usposabljanji, s spodbujanjem k participaciji z besedami, da lahko pripomorejo k boljši in drugačni politiki, da je tudi njihov glas pomemben in pravzaprav še pomembnejši, saj na ta način utirajo pot za naslednje generacije žensk.

10 LITERATURA

1. Antić Gaber, Milica. 1996. Ženske in volitve v Sloveniji. V *Volilni sistemi*, ur. Slavko Gaber, 171–189. Ljubljana: Krtina.
2. ---2011. Slovenska politika- dobro zastražena moška trdnjava. V *Ženske na robovih politike*, ur. Milica Antić Gaber, 227–253. Ljubljana: Sophia.
3. Bogdanor, Vernon. 1996. Ženske in narodnostne manjšine. V *Volilni sistemi*, ur. Slavko Gaber, 127–141. Ljubljana: Krtina.
4. Brezovšek, Marjan. 2004. Proučevanje lokalne demokracije in zaznave Slovencev. V *Lokalna demokracija I. Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 9–21. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
5. --- 2005. Problemi in perspektive lokalne demokracije v Sloveniji. V *Lokalna demokracija II. Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, ur. Marjan Brezovšek in Miro Haček, 263–282. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Brezovšek, Marjan in Miro Haček. 2004. Značilnosti kandidiranja na lokalni ravni. V *Lokalna demokracija I. Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 49–62. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
7. Brezovšek, Marjan in Simona Kukovič. 2012. *Organizacija lokalne oblasti v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
8. Cerar, Miro. 1999. Ženski in moški element v politiki. V *Ženske, politika, demokracija: za večjo prisotnost žensk v politiki*, ur. Milica G. Antić in Jasna Jeram, 133–141. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
9. Dolan, Kathleen A. 2004. *Voting for women: how the public evaluates women candidates*. Boulder, Colo.: Westview Press.
10. Državna volilna komisija. 1998. *Lokalne volitve - Leto 1998*. Dostopno prek: <http://www.dvk-rs.si/index.php/si/arhiv-lokalne-volitve/lokalne-volitve-let-1998> (29. julij 2015).
11. --- 2002. *Lokalne volitve – Leto 2002*. Dostopno prek: <http://www.dvk-rs.si/index.php/si/arhiv-lokalne-volitve/lokalne-let-2002> (29. julij 2015).

12. --- 2006. *Lokalne volitve – Leto 2006*. Dostopno prek:<http://www.dvks.si/index.php/si/arhiv-lokalne-volitve/leto-2006> (29. julij 2015).
13. --- 2010. *Lokalne volitve – Leto 2010*. Dostopno prek:<http://www.dvks.si/index.php/si/arhiv-lokalne-volitve/leto-2010> (29. julij 2015).
14. --- 2014. *Lokalne volitve – Leto 2014*. Dostopno prek:<http://www.dvks.si/index.php/si/arhiv-lokalne-volitve/lokalne-volitve-leto-2014> (29. julij 2015).
15. Fabjančič, Nina. 1999. Medijska reprezentacija žensk v politiki. *Teorija in praksa* 36 (1):74–86.
16. Fink Hafner, Danica in Alenka Krašovec. 2000. Dejavniki strankarske podpore kandidatkam na lokalni in nacionalni ravni političnega sistema. *Družboslovne razprave* 16 (34/35): 141–165.
17. --- 2004a. Vpliv volilnega sistema na delež žensk v nacionalnem in lokalnih predstavniških telesih v Sloveniji. V *Lokalna demokracija I. Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 102–124. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
18. ---2004b. Politične izkušnje in volitve: posredna diskriminacija žensk. V *Lokalna demokracija I. Analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 75–101. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
19. Ford, Lynne E. 2006. *Women and Politics: The Pursuit of Equality*. Boston; New York: Houghton Mifflin Company.
20. Grad, Franc, Igor Kaučič, Ciril Ribičič in Ivan Kristan. 1996. *Državna ureditev Slovenije*. Druga spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
21. Grad, Franc. 1998. *Lokalna demokracija: organizacija in volitve*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
22. ---2004. *Volitve in volilni sistem*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
23. Glas žensk Slovenije. 2003. *Program stranke*. Dostopno prek:<http://www.glaszensk.si/modules/content/index.php?id=4> (31. julij 2015).
24. Guček, Danica in Tanja Oblak. 1996. Slovenske lokalne volitve 1994: primerjava kandidatur in izvolitev po spolu. *Teorija in praksa* 33 (3):490–497.

25. Juvan Gotovac, Vesna. 2000. Naloge župana. V *Župan in občina*, ur. Stane Vlaj, 8–21. Ljubljana: Inštitut za lokalno samoupravo pri Visoki upravni šoli.
26. Jalušič, Vlasta in Milica Antić Gaber. 2001. *Ženske-politike-možnosti: perspektive politike enakih možnosti v srednji in vzhodni Evropi*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politike študije.
27. Krašovec, Alenka. 1999. Vpliv okolij na prisotnost žensk v politiki. V *Ženske, politika, demokracije: za večjo prisotnost žensk v politiki*, ur. Milica Antić Gaber in Jasna Jeram, 207–231. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
28. Kuhelj, Alenka. 1999. Politična zastopanost žensk v državnih organih. V *Ženske, politika, demokracije: za večjo prisotnost žensk v politiki*, ur. Milica Antić Gaber in Jasna Jeram, 63–85. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
29. Kontelj, Martina, Danilo Dolenc in Ida Repovž Grabnar. 2007. *Lokalne volitve 1994-2006*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
30. Lavtar, Roman. 2010. Zagotavljanje enakosti spolov v slovenski lokalni samoupravi. *Uprava* 8 (1-2): 213–229.
31. Lovenduski, Joni. 1999. Strategije za povečanje zastopanosti žensk v politiki. V *Ženske, politika, demokracije: za večjo prisotnost žensk v politiki*, ur. Milica Antić Gaber in Jasna Jeram, 29–51. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
32. Lubej Banjanac, Saša. 2014. *Ž kot ženske in županje, Z kot zadruga. Letos prvič na lokalnih volitvah*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/lokalne-volitve-2014/z-kot-zenske-in-zupanje-z-kot-zadruga-letos-prvic-na-lokalnih-volitvah/346094#> (16. julij 2015).
33. Pitkin, Hanna Fenichel. 2011. *The Concept of Representation*. London: University of California Press.
34. Prašnikar, Astrid. 2000. Župan, direktor občinske uprave, občinska uprava. V *Župan in občina*, ur. Stane Vlaj, 45–60. Ljubljana: Inštitut za lokalno samoupravo pri Visoki upravni šoli.
35. Pleš S., Tanja, Klara Nahtigal in Angela Murko Pleš. 2013. *Ženske v politiki v Sloveniji: analiza stanja. Projekt »Več žensk v evropski politiki- več žensk 2014«*. Ljubljana: Inštitut za družbeno kreativnost.

36. Ribičič, Ciril. 1999. Volilni sistem in zastopanost žensk. V *Ženske, politika, demokracija: za večjo prisotnost žensk v politiki*, ur. Milica Antić Gaber in Jasna Jeram, 141–171. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
37. Rule, Wilma. 1996. Volilni sistemi, z njimi povezani dejavniki in možnosti žensk za izvolitev v parlament v triindvajsetih demokracijah. V *Volilni sistemi*, ur. Slavko Gaber, 141–171. Ljubljana: Krtina.
38. Selišnik, Irena, Milica Antić Gaber in Tina Kogovšek. 2012. Raziskovanje ovir (v polju zasebnega) za enako prisotnost žensk in moških v politiki. *Teorija in praksa* 49 (2): 336–355.
39. Squires, Judith. 2009. *Spol v politični teoriji*. Ljubljana: Krtina.
40. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
41. Ule, Marjana, Anuška Ferligoj in Tanja Rener. 1990. *Ženska, zasebno, politično ali »ne vem, sem neodločena«*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
42. *Ustava Republike Slovenije*. Ur. l. RS 33/1991. Dostopno prek:<http://www.us-rs.si/media/ustava.republike.slovenije.pdf> (20. julij 2015).
43. Vlaj, Stane. 2005. Lokalna samouprava v Sloveniji: centralizem ali decentralizacija. V *Lokalna demokracija II. Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, ur. Marjan Brezovšek in Miro Haček, 25–42. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
44. *Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2)*. Ur. l. RS 94/07. Dostopno prek:<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-4692> (12. julij 2015).
45. *Zakon o lokalnih volitvah (ZLV-UPB3)*. Ur. l. RS 94/2007. Dostopno prek:<https://www.uradni-list.si/1/content?id=82671#!/Zakon-o-lokalnih-volitvah-%28uradno-precisceno-besedilo%29-%28ZLV-UPB3%29> (12. julij 2015).
46. *Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM)*. Ur. l. RS 59/2002. Dostopno prek:<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3418> (20. julij 2015).
47. *Zakon o uresničevanje načela enakega obravnavanja (ZUNEO)*. Ur. l. RS 93/2007. Dostopno prek:<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?sop=2004-01-2295> (20. julij 2015).

PRILOGE

Priloga A: Primerjava števila kandidatov in kandidatk ter izvoljenih županov v vseh občinah (v obdobju 1994-2014)

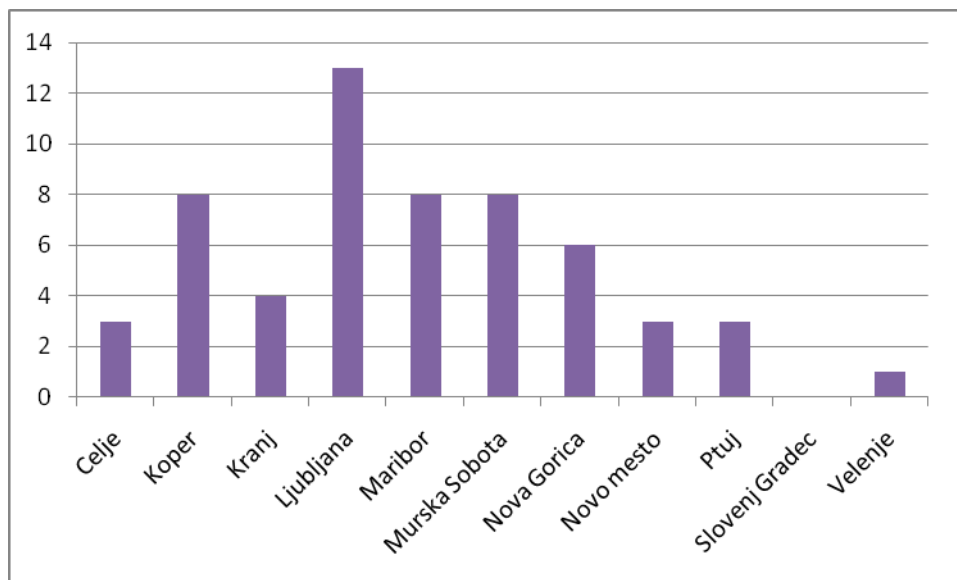
	Število občin	Število vseh kandidatov za župana	Število kandidatk	Odstotek kandidatk	Število izvoljenih kandidatk za županjo
1994	147	635	31	4,88	2 (1,4%)
1998	192	750	53	7,1	8 (4,2%)
2002	193	724	77	10,5	11 (5,7%)
2006	210	847	91	10,7	7 (3,3%)
2010	211	783	94	12	10 (4,7%)
2014	212	811	108	13,3	16 (7,54%)
SKUPAJ		4550	454		52

Vir: Državna volilna komisija(2014); Pleš in drugi (2013, 26–27).

Priloga B: Številski in grafični prikaz števila kandidatk po posameznih občinah (v obdobju 1998-2014)

<i>Mestne občine</i>	<i>Število kandidatk</i>
Celje	3
Koper	8
Kranj	4
Ljubljana	13
Maribor	8
Murska Sobota	8
Nova Gorica	6
Novo mesto	3
Ptuj	3
Slovenj Gradec	0
Velenje	1
SKUPAJ	57

Vir: Državna volilna komisija (1998-2014).

Vir: Lastna analiza.